
Dokument z posiedzenia

A8-0169/2016

3.5.2016

SPRAWOZDANIE

w sprawie nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i
żywienia
(2015/2277(INI))

Komisja Rozwoju:

Sprawozdawczyni: Maria Heubuch

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	23
OPINIA KOMISJI ROLNICTWA I ROZWOJU WSI.....	28
WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWEJ	39
GŁOSOWANIE KOŃCOWE W KOMISJI PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWEJ W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO	40

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia (2015/2277(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając szczyt Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie zrównoważonego rozwoju oraz dokument końcowy przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne w dniu 25 września 2015 r., zatytułowany „Przekształcenie naszego świata: agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”, a w szczególności zawarty w niej cel zrównoważonego rozwoju nr 2, tj. wyeliminowanie głodu, osiągnięcie bezpieczeństwa żywnościowego, zapewnienie lepszego odżywiania i promocja zrównoważonego rolnictwa¹,
- uwzględniając porozumienie paryskie Stron Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, przyjęte w dniu 12 grudnia 2015 r.²,
- uwzględniając kompleksowy program rozwoju rolnictwa w Afryce uzgodniony przez Unię Afrykańską w 2002 r.³,
- uwzględniając szczyt głów państw Unii Afrykańskiej w Maputo (Mozambik) w 2003 r., na którym rządy państw Unii Afrykańskiej uzgodniły, że będą inwestować ponad 10 % swoich łącznych wydatków z budżetów krajowych w sektor rolnictwa,⁴
- uwzględniając zgromadzenie głów państw i szefów rządów Unii Afrykańskiej w lipcu 2012 r., na którym rok 2014 ogłoszono Rokiem rolnictwa i bezpieczeństwa żywnościowego w Afryce⁵, uświetniając dziesiątą rocznicę przyjęcia kompleksowego programu rozwoju rolnictwa w Afryce,
- uwzględniając deklarację w sprawie „przyspieszonego wzrostu rolnictwa i transformacji w kierunku wspólnego dobrobytu i lepszych warunków życia” przyjętą podczas szczytu głów państw Unii Afrykańskiej w Malabo (Gwinea Równikowa) w dniu 27 czerwca 2014 r., w której rządy państw Unii Afrykańskiej ponowiły zobowiązanie do przeznaczania co najmniej 10 % wydatków publicznych na rolnictwo,⁶
- uwzględniając inicjatywę grupy G8 z L’Aquila (2009 r.) na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego⁷,
- uwzględniając ramy i wytyczne Unii Afrykańskiej w sprawie polityki gruntowej w Afryce, przyjęte podczas Wspólnej Konferencji ministrów ds. rolnictwa, gospodarki gruntowej i inwentarza żywego w 2009 r. w Addis Abebie (Etiopia)⁸, jak również

---

¹ Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ A/RES/70/1

² UN FCCC/CP/2015/L.9/Rev.1

³ <http://www.nepad.org/system/files/caadp.pdf>

⁴ Assembly/AU/Decl.7(II)

⁵ Assembly/AU/Decl.449(XIX)

⁶ Assembly/AU/Decl.1(XXIII)

⁷ <http://www.ifad.org/events/g8/statement.pdf>

⁸ <http://www.uneca.org/publications/framework-and-guidelines-landpolicy-africa>

deklarację w sprawie gruntów w Afryce¹ i związanych z tym wyzwań przyjętą podczas szczytu głów państw Unii Afrykańskiej w lipcu 2009 r. w Syrcie, wzywającą do skutecznego wdrożenia ram i wytycznych,

- uwzględniając zasady przewodnie w sprawie inwestycji gruntowych na dużą skalę w Afryce, przyjęte podczas spotkania Wspólnej Konferencji ministrów rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich, rybołówstwa i akwakultury Unii Afrykańskiej w dniach 1–2 maja 2014 r. w Addis Abebie²,
- uwzględniając deklaracje z maja 2013 r. afrykańskich organizacji społeczeństwa obywatelskiego zatytułowaną „Modernizacja afrykańskiego rolnictwa – kto na tym korzysta?”³,
- uwzględniając deklarację Djimini organizacji drobnych producentów rolnych Afryki Zachodniej przyjętą w dniu 13 marca 2014 r.,⁴
- uwzględniając opracowane przez FAO „Dobrowolne wytyczne dla wsparcia stopniowej realizacji prawa do odpowiedniego pożywienia w kontekście krajowego bezpieczeństwa żywnościowego” z 2004 r.⁵,
- uwzględniając sprawozdanie zespołu ds. międzynarodowej oceny wpływu nauk i technologii rolniczych na rozwój (IAASTD) z 2009 r. zatytułowane „Rolnictwo na rozdrożu”⁶,
- uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych z 1966 r.⁷,
- uwzględniając Konwencję w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (CEDAW) z 1979 r.⁸,
- uwzględniając Afrykańską kartę praw człowieka i ludów z 1987 r.⁹,
- uwzględniając Deklarację praw ludów tubylczych ONZ z 2007 r.¹⁰,
- uwzględniając podstawowe zasady i wytyczne ONZ w sprawie eksmisji i wysiedleń związanych z rozwojem z 2007 r.¹¹,
- uwzględniając wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka, przyjęte przez Radę Praw Człowieka w 2011 r.,¹² oraz Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw

---

¹ Assembly/AU/Decl.1(XIII) Rev.1

² <http://www.uneca.org/publications/guiding-principles-large-scale-land-based-investments-africa>

³ <http://acbio.org.za/modernising-african-agriculture-who-benefits-civil-society-statement-on-the-g8-agra-and-the-african-unions-caadp/>

⁴ https://www.grain.org/bulletin_board/entries/4914-djimini-declaration

⁵ <http://www.fao.org/docrep/009/y7937e/y7937e00.htm>

⁶ <http://www.unep.org/dewa/Assessments/Ecosystems/IAASTD/tabid/105853/Defa>

⁷ https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-4&chapter=4&lang=en

⁸ <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/>

⁹ <http://www.achpr.org/instruments/achpr/>

¹⁰ http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_en.pdf

¹¹ <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Housing/Pages/ForcedEvictions.aspx>

¹² <https://www.unglobalcompact.org/library/2>

wielonarodowych, zaktualizowane w 2011 r.,¹

- uwzględniając Partnerstwo z Pusanu w sprawie skutecznej współpracy na rzecz rozwoju z 2011 r.,²,
- uwzględniając dobrowolne wytyczne w zakresie odpowiedzialnego zarządzania tytułami własności do ziemi, łowisk i lasów (VGGT) z 2012 r.,³,
- uwzględniając Międzynarodową konwencję o ochronie nowych odmian roślin (Konwencja UPOV) z 1991 r.,⁴
- uwzględniając Międzynarodowy traktat o zasobach genetycznych roślin dla wyżywienia i rolnictwa (ITPGRFA) z 2001 r.,⁵
- uwzględniając Konwencję o różnorodności biologicznej z 1992 r. oraz związany z nią protokół kartageński o bezpieczeństwie biologicznym z 2000 r., a także protokół z Nagoi o dostępie do zasobów genetycznych oraz sprawiedliwym i równym podziale korzyści wynikających z wykorzystania tych zasobów z 2010 r.,⁶
- uwzględniając afrykańską ustawę wzorcową o bezpieczeństwie biologicznym⁷,
- uwzględniając rezolucję w sprawie ustawodawstwa gruntowego na rzecz suwerenności żywnościowej przyjętą przez Zgromadzenie Parlamentarne Frankofonii w dniu 12 lipca 2012 r.,⁸,
- uwzględniając rezolucję w sprawie społecznego i środowiskowego wpływu pasterstwa w państwach AKP, przyjętą przez Wspólne Zgromadzenie Parlamentarne AKP–UE w dniu 27 listopada 2013 r. w Addis Abebie⁹,
- uwzględniając komunikat Komisji zatytułowany „Unijne zasady ramowe dotyczące wsparcia krajów rozwijających się w zakresie wyzwań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym”¹⁰, przyjęty w dniu 31 marca 2010 r., oraz konkluzje Rady z dnia 10 maja 2010 r. w sprawie ram politycznych¹¹,
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego¹²,
- uwzględniając plan działania Komisji z lipca 2014 r. w zakresie żywienia¹³,

---

¹ <http://www.oecd.org/corporate/mne/oecdguidelinesformultinationalenterprises.htm>

² <http://www.oecd.org/development/effectiveness/busanpartnership.htm>

³ <http://www.fao.org/nr/tenure/voluntary-guidelines/en/>

⁴ <http://www.upov.int/upovlex/en/conventions/1991/content.html>

⁵ <http://www.planttreaty.org/>

⁶ <https://www.cbd.int/>

⁷ <http://hrst.au.int/en/biosafety/modellaw>

⁸ http://apf.francophonie.org/IMG/pdf/2012_07_session_58_Resolution_Regulation_du_foncier.pdf

⁹ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2014.064.01.0008.01.ENG -

¹⁰ COM(2010)0127

¹¹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/114357.pdf

¹² http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/foraff/137318.pdf

¹³ SWD(2014)0234

- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 27 września 2011 r. w sprawie zasad ramowych Unii Europejskiej dotyczących wsparcia krajów rozwijających się w zakresie wyzwań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym¹,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie podejścia UE do kwestii odporności i działań zmniejszających ryzyko związane z klęskami żywiołowymi w krajach rozwijających się²,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 13 marca 2014 r. w sprawie roli praw własności, systemu własności oraz tworzenia dobrobytu w procesie likwidacji ubóstwa i wzmacniania zrównoważonego rozwoju w krajach rozwijających się³,
- uwzględniając rezolucję Parlamentu Europejskiego z dnia 12 marca 2015 r. w sprawie Tanzanii, w szczególności kwestii zawłaszczania ziemi⁴,
- uwzględniając oświadczenie Global Convergence of Land and Water Struggles (Globalne porozumienie walczących o ziemię i wodę) wydane w marcu 2015 r. przez Światowe Forum Społeczne w Tunisie⁵;
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 30 kwietnia 2015 r. w sprawie wystawy Expo 2015 w Mediolanie zatytułowanej „Wyżywić planetę, energia do życia”⁶,
- uwzględniając fakt, że afrykańskie społeczeństwo obywatelskie domagało się umieszczenia suwerenności żywnościowej i prawa do żywności w programie prac niemieckiego przewodnictwa grupy G7 w czerwcu 2015 r.⁷;
- uwzględniając „Kartę mediolańską”⁸ będącą efektem wystawy Expo 2015: „Wyżywić planetę, energia do życia” i podpisaną przez ponad milion głów państw, rządów i zwykłych obywateli, która wzywa każdego obywatela, stowarzyszenie, przedsiębiorstwo i instytucję krajową i międzynarodową do wywiązania się ze swoich zobowiązań w celu zapewnienia przyszłym pokoleniom prawa do pożywienia i która obejmuje wiążące zobowiązania do zapewnienia skutecznego prawa do pożywienia na świecie,
- uwzględniając, że Komitet ONZ ds. Światowego Bezpieczeństwa Żywnościowego jest odpowiednim forum międzynarodowego porozumienia w sprawie wytycznych politycznych w tej kwestii i właśnie w ramach tego forum głos mają wszystkie zainteresowane strony;
- uwzględniając „miejski pakt na rzecz polityki żywnościowej w Mediolanie” z dnia 15 października 2015 r.⁹ promowany przez miasto Mediolan, który został podpisany przez

¹ Teksty przyjęte, P7_TA(2011)0410.

² Teksty przyjęte, P7_TA(2013)0578.

³ Teksty przyjęte, P7_TA(2014)0250.

⁴ Teksty przyjęte, P8_TA(2015)0073.

⁵ <http://viacampesina.org/en/index.php/main-issues-mainmenu-27/agrarian-reform-mainmenu-36/1775-declaration-of-the-global-convergence-of-land-and-water-struggles>

⁶ Teksty przyjęte, P8_TA(2015)0184.

⁷ <http://afsafrika.org/wp-content/uploads/2015/05/AFSA-Demands-to-the-Germany-G7-Presidency-Agenda.pdf>

⁸ http://carta.milano.it/wp-content/uploads/2015/04/Polish_version_Milan_Charter.pdf

⁹ <http://www.foodpolicymilano.org/wp-content/uploads/2015/10/Milan-Urban-Food-Policy-Pact-EN.pdf>

113 miast na całym świecie, który został przekazany Sekretarzowi Generalnemu ONZ Ban Ki Moonowi i który podkreśla kluczową rolę miast w opracowywaniu strategii politycznych w zakresie żywności,

- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 21 stycznia 2016 r. w sprawie sytuacji w Etiopii¹,
  - uwzględniając przesłuchanie w sprawie nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia zorganizowane w dniu 1 grudnia 2015 r. przez Komisję Rozwoju²,
  - uwzględniając badanie zatytułowane „Nowy sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia w Afryce”, opracowane przez prof. Oliviera de Schuttera na zlecenie Komisji Rozwoju i opublikowane w listopadzie 2015 r. przez Dyрекcję Generalną ds. Polityki Zewnętrznej³,
  - uwzględniając art. 52 Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Rozwoju oraz opinię Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi (A8-0169/2016),
- A. mając na uwadze, że nowy sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia w Afryce ma poprawić bezpieczeństwo żywnościowe i żywienie, pomagając 50 mln osób w Afryce Subsaharyjskiej wydzwignąć się z ubóstwa do 2020 r.; mając na uwadze, że kraje uczestniczące wynegocjowały krajowe ramy współpracy określające zobowiązania do usprawnienia inwestycji prywatnych w sektorze rolnictwa w Afryce;
- B. mając na uwadze, że w ciągu ostatnich trzydziestu lat zaniedbywano w Afryce inwestycje w małe gospodarstwa rolne, podczas gdy uzależnienie krajów o niskim dochodzie od importu żywności znacznie wzrosło, przez co stały się one narażone na wahania cen na rynkach międzynarodowych;
- C. mając na uwadze, że duże partnerstwa publiczno-prywatne podejmują ryzyko tworząc pozycje dominujące dużych spółek rolnych w afrykańskim rolnictwie, które wypierają przedsiębiorstwa lokalne;
- D. mając na uwadze, że inwestycje prywatne zrealizowane w ramach nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia dotyczyły ponad 8,2 mln drobnych producentów i wygenerowały ponad 21 000 miejsc pracy, z czego ponad połowa jest zarezerwowana dla kobiet;
- E. mając na uwadze, że kryzys żywnościowy z 2008 r. spowodował, że powszechnie uznano potrzebę wspierania drobnych producentów rolnych produkujących żywność na potrzeby rynków krajowych;
- F. mając na uwadze, że uruchomienie programów dostosowania strukturalnego na początku lat 80. XX w. przyczyniło się do rozwoju rolnictwa ukierunkowanego na eksport, a priorytetem było zwiększanie produkcji upraw komercyjnych

¹ Teksty przyjęte, P8_TA(2016)0023.

² <http://www.europarl.europa.eu/committees/pl/deve/events.html?id=20151201CHE00041>

³ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/535010/EXPO_STU\(2015\)535010_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/535010/EXPO_STU(2015)535010_EN.pdf)

- przeznaczonych na rynki światowe; mając na uwadze, że taki wybór sprzyjał wysoko kapitałowemu i wysoko zmechanizowanym formom produkcji na dużą skalę, natomiast w porównaniu z tą produkcją małe gospodarstwa rolne były stosunkowo zaniedbane;
- G. mając na uwadze, że rynki międzynarodowe będą w przyszłości bardziej niestabilne; mając na uwadze, że państwa nie powinny ryzykować, że nadmiernie uzależnią się od importu, lecz raczej inwestować głównie w krajową produkcję żywności, aby zbudować odporność;
  - H. mając na uwadze, że rolnicy prowadzący gospodarstwa rodzinne i drobni producenci rolni muszą znaleźć się w centrum nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia;
  - I. mając na uwadze, że bezpieczeństwo żywnościowe w krajach rozwijających się zależy w dużej mierze od zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych;
  - J. mając na uwadze, że tzw. ośrodki wzrostu mają przyciągnąć międzynarodowych inwestorów poprzez udostępnianie gruntów dużym spółkom prywatnym i że nie może się to odbywać kosztem rolników prowadzących gospodarstwa rodzinne;
  - K. mając na uwadze, że umowy w sprawie nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia nie zawierają żadnego konkretnego wskaźnika mierzącego poziom głodu i niedożywienia;
  - L. mając na uwadze, że rolnicy prowadzący gospodarstwa rodzinne i drobni producenci rolni wykazali, że potrafią wytwarzać zróżnicowane produkty i w sposób zrównoważony zwiększać produkcję żywności, stosując praktyki rolnictwa ekologicznego;
  - M. mając na uwadze, że system monokultury zwiększa zależność od nawozów sztucznych i pestycydów, prowadzi do masowej degradacji gruntów oraz przyczynia się do zmiany klimatu;
  - N. mając na uwadze, że rolnictwo jest odpowiedzialne za co najmniej 14 % łącznych emisji gazów cieplarnianych, głównie z powodu stosowania nawozów azotowych;
  - O. mając na uwadze, że istnieją różne formy własności gruntów (zwyczajowe, publicznoprawne i prywatnoprawne), lecz nowy sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia odnosi się niemal wyłącznie do nadawania tytułów prawnych do gruntów w celu uregulowania praw ich posiadaczy;
  - P. mając na uwadze, że w 2050 r. 70 % światowej populacji będzie mieszkało w miastach i kwestia żywności będzie coraz bardziej wymagała działań na szczeblu światowym i lokalnym;
  - Q. mając na uwadze, że nadanie tytułu prawnego nie stanowi jedynej gwarancji ochrony przed wywłaszczeniem i przesiedleniem;
  - R. mając na uwadze, że płeć jest bardzo ważnym wymiarem inwestycji w rolnictwo w Afryce; mając na uwadze, że kobiety mieszkające na wsi są od dawna dyskryminowane

pod względem dostępu do szeregu zasobów produkcyjnych, w tym do ziemi, kredytów, nakładów i usług;

- S. mając na uwadze, że do niedawna wsparcie dla rolnictwa ukierunkowane było na uprawy eksportowe zarządzane przez mężczyzn, przez co to w większości kobietom przypadało zadanie produkcji żywności na potrzeby bytowe rodziny;
- T. mając na uwadze, że FAO szacuje, iż na świecie utracono ok. 75% różnorodności genetycznej roślin; mając na uwadze, że erozja genetyczna na szeroką skalę zwiększa naszą podatność na zmianę klimatu oraz na nowe szkodniki i choroby;
- U. mając na uwadze, że kontrola, własność i dostępność cenowa nasion to niezbędne warunki zapewniające ubogim rolnikom trwałość bezpieczeństwa żywnościowego;
- V. mając na uwadze, że należy chronić prawo rolników do namnażania, wykorzystywania, wymiany i sprzedaży ich własnego materiału siewnego;
- W. mając na uwadze, że wypełnienie luk żywieniowych w Afryce jest podstawowym elementem globalnej agendy zrównoważonego rozwoju; mając na uwadze, że niewłaściwe odżywianie wynika z wielu powiązanych ze sobą procesów, które obejmują opiekę zdrowotną, edukację, warunki sanitarne i higienę, dostęp do zasobów, umocnienie pozycji kobiet i inne;
- X. mając na uwadze, że zobowiązania podjęte na mocy krajowych ram współpracy dotyczących reform regulacyjnych w sektorze nasion mają na celu wzmocnienie praw hodowców roślin kosztem aktualnych systemów zaopatrywania w materiał siewny zarządzanych przez rolników, na których to systemach najubożsi rolnicy nadal w znacznej mierze polegają;

Inwestycje rolne w Afryce i realizacja celów zrównoważonego rozwoju

1. zwraca uwagę, że niektóre z krajowych ram współpracy dotyczą rozwoju specjalnych obszarów gospodarczych, mając na celu maksymalizację inwestycji poprzez rozmaite inicjatywy – od dotyczących infrastruktury drogowej i energetycznej po dotyczące podatków, ceł i systemów regulujących własność gruntów; podkreśla również potrzebę poprawy dostępu do wody i skoncentrowania się na tym celu, przy jednoczesnym zwiększaniu edukacji w zakresie wyżywienia oraz dzieleniu się najlepszymi praktykami;
2. zauważa, że polityki inwestycji rolnych koncentrują się głównie na operacjach nabywania gruntów na dużą skalę oraz na rolnictwie zorientowanym na eksport i zazwyczaj niezwiązanym z gospodarką lokalną; zauważa, że rozwój ekstensywnego nawadniania na docelowych geograficznych obszarach inwestycyjnych może ograniczyć dostępność wody dla innych użytkowników, na przykład drobnych producentów rolnych lub pasterzy; podkreśla, że w tych okolicznościach potencjał przyczyniania się megapartnerstw publiczno-prywatnych do redukcji ubóstwa i większego bezpieczeństwa żywności musi zostać krytycznie oceniony i zwiększony; podkreśla, że polityki inwestycji rolnych powinny być powiązane i powinny wspierać

rozwój lokalnej gospodarki, w tym rolników prowadzących gospodarstwa rodzinne i drobnych producentów rolnych; przypomina, że w wytycznych FAO w zakresie własności zaleca się zapewnienie dostępu do ziemi, aby umożliwić rodzinom produkowanie żywności na potrzeby konsumpcji domowej oraz zwiększenie dochodów gospodarstwa domowego; podkreśla, że duże inwestycje w grunty w Afryce powinny opierać się na tych wytycznych, zapewniając drobnym producentom rolnym i społecznościom lokalnym dostęp do ziemi, wspierając inwestycje w lokalne MŚP i dbając o to, by partnerstwa publiczno-prywatne przyczyniały się do bezpieczeństwa żywnościowego oraz ograniczenia ubóstwa i nierówności;

3. podkreśla, że proces decyzyjny w tych ramach współpracy nie przewidywał udziału wszystkich zainteresowanych stron, lecz raczej wykluczył, między innymi, społeczności wiejskie, pracowników sektora rolnego, drobnych rolników, rybaków i ludność tubylczą i nie uwzględnił ich prawa do udziału w tym procesie;
4. ubolewa nad tym, że uruchamiając nowy sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia, nie przeprowadzono konsultacji z afrykańskimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego; podkreśla, że udział grup, które borykają się z problemem braku bezpieczeństwa żywnościowego, w polityce ich dotyczącej powinien być fundamentem wszystkich strategii politycznych dotyczących bezpieczeństwa żywnościowego;
5. przypomina, że nowy sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia zobowiązał się do promowania wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, który opiera się na rolnictwie, wspiera produkcję rolną na małą skalę oraz pomaga ograniczyć ubóstwo, głód i niedożywienie; polega, że w tym celu nowy sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia musi możliwie jak najbardziej ograniczyć stosowanie nawozów sztucznych i pestycydów, biorąc pod uwagę ich skutki zdrowotne i ekologiczne dla lokalnych społeczności, takie jak utrata różnorodności biologicznej i erozja gleb;
6. krytykuje założenie, że inwestycje przedsiębiorstw w rolnictwo automatycznie poprawiają bezpieczeństwo żywnościowe i żywienie oraz ograniczają ubóstwo;
7. odnotowuje sprawozdanie G-20 z 2011 r., w którym podkreślono, że inwestycje dokonywane pod kątem korzyści podatkowych mogą mieć charakter przejściowy; przypomina, że liczne badania motywacji inwestorów wykazują neutralny lub negatywny wpływ specjalnych zachęt podatkowych na ich decyzje inwestycyjne¹;
8. zauważa, że zachęty podatkowe, w tym zwolnienie z podatku od osób prawnych w specjalnych strefach ekonomicznych pozbawiają kraje afrykańskie dochodów z podatków, które mogłyby być źródłem istotnych publicznych inwestycji w rolnictwo, w szczególności w programy żywienia i bezpieczeństwa żywnościowego²;
9. wzywa rządy i darczyńców do zawieszenia lub przeglądu strategii politycznych,

---

¹ Prezentacja E. Mwachingi, (Global Tax Simplification Team, Grupa Banku Światowego, „Results of investor motivation survey conducted in the EAC” [Wyniki ankiety badającej poziom motywacji inwestorów przeprowadzonej we Wspólnocie Wschodnioafrykańskiej], Lusaka, 12 lutego 2013 r.

² „Supporting the development of more effective tax systems” [Wspieranie rozwoju efektywniejszych systemów podatkowych] – sprawozdanie MFW, OECD i Banku Światowego dla grupy roboczej G-20, 2011 r.

projektów i doradztwa, które bezpośrednio wspierają i ułatwiają zawłaszczanie ziemi za pomocą zdecydowanie niesprawiedliwych projektów i inwestycji lub pośrednio stanowią zachętę do zwiększenia presji na ziemię i na zasoby naturalne i mogą być przyczyną poważnych naruszeń praw człowieka; wzywa do zastąpienia ich strategiami politycznymi chroniącymi i priorytetowo traktującymi potrzeby drobnych producentów, w szczególności kobiety, oraz zapewniającymi zrównoważone użytkowanie ziemi;

10. przestrzega przed powieleniem w Afryce azjatyckiego modelu zielonej rewolucji z lat 60. XX wieku oraz ignorowaniem jego negatywnych skutków społecznych i środowiskowych; przypomina, że promowanie zrównoważonego rolnictwa zalicza się do celów zrównoważonego rozwoju, które mają zostać osiągnięte do 2030 r.;
11. z niepokojem zauważa, że w Malawi nowy sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia promuje ekspansję produkcji tytoniu zamiast wspierania alternatywnych źródeł utrzymania zgodnie z zobowiązaniami na mocy Ramowej konwencji Światowej Organizacji Zdrowia o ograniczeniu użycia tytoniu z 2005 r. i zobowiązaniami podjętymi w programie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030;
12. apeluje do państw członkowskich o podjęcie wysiłków w celu przekształcenia nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia w rzeczywiste narzędzie zrównoważonego rozwoju i instrument wsparcia dla rodzinnych gospodarstw rolnych i gospodarstw lokalnych w regionie Afryki Subsaharyjskiej, przypominając, że rolnicy prowadzący gospodarstwa rodzinne i drobni producenci rolni produkują ok. 80% żywności na świecie oraz odpowiadają za 60% zatrudnienia w tym regionie;
13. zauważa z niepokojem, że krajowe ramy współpracy odnoszą się tylko częściowo do międzynarodowych standardów definiujących odpowiedzialne inwestycje w rolnictwo, a ponadto nie odnoszą się do Dobrowolnych wytycznych dla wsparcia stopniowej realizacji prawa do odpowiedniego pożywienia w kontekście krajowego bezpieczeństwa żywnościowego FAO z 2004 r. ani do obowiązku inwestorów prywatnych, jakim jest szanowanie praw człowieka;
14. wzywa UE i państwa członkowskie, jako, wspólnie, największego darczyńcę pomocy rozwojowej na świecie, do:
  - zadbania o to, by inwestorzy mający siedzibę w UE przestrzegali praw wspólnot lokalnych i potrzeb drobnych rolników, zachęcali pozostałych partnerów sojuszu do przestrzegania tych praw, stosowali oparte na prawach człowieka podejście do ram współpracy, łącznie z zawarciem w ich planach inwestycyjnych gwarancji środowiskowych, społecznych i dotyczących gruntów i praw człowieka oraz najwyższych standardów przejrzystości ;
  - zadbania o to, by inwestorzy mający siedzibę w UE wdrażali politykę odpowiedzialności społecznej przy opracowywaniu umów o pracę i nie wykorzystywali swojej przewagi ekonomicznej nad pracownikami wywodzącymi się z lokalnych społeczności;
  - wspierania i ochrony lokalnych afrykańskich przedsiębiorstw i zainteresowanych podmiotów będących podstawowymi podmiotami i beneficjentami inicjatyw sojuszu,

- wdrożenia ostatnich decyzji WTO dotyczących zniesienia rolnych subsydiów wywozowych, które zakłócają rynki lokalne i niszczą źródła utrzymania w krajach rozwijających się,
- usunięcia barier taryfowych, które zniechęcają kraje afrykańskie do zwiększania wartości dodanej surowców na szczeblu lokalnym;

15. wzywa kraje uczestniczące do:

- zadbania o to, by reformy administracyjne, podatkowe czy finansowe nie zwalniały inwestorów z wnoszenia należytego wkładu do podstawy opodatkowania krajów uczestniczących, ani nie doprowadzały do niesprawiedliwej przewagi inwestorów nad drobnymi producentami rolnymi;
- dopilnowania, by ich rządy zachowały prawo do ochrony krajowych rynków rolno-spożywczych za pośrednictwem odpowiednich stawek i systemów podatkowych, które są szczególnie niezbędne w walce ze spekulacjami finansowymi i unikaniem opodatkowania,
- przyjęcia strategii politycznych propagujących odpowiedzialny handel i do zobowiązania się do usunięcia barier taryfowych, które zakłócają regionalną wymianę handlową;

Rządzenie, własność i odpowiedzialność

16. przypomina, że strony nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia zobowiązały się do uwzględnienia „dobrowolnych wytycznych dla wsparcia stopniowej realizacji prawa do odpowiedniego pożywienia w kontekście krajowego bezpieczeństwa żywnościowego” FAO, i apeluje do stron nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia o zobowiązanie się do wdrożenia międzynarodowych standardów określających odpowiedzialne inwestycje w rolnictwie oraz do przestrzegania wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka, a także Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych;
17. nalega, aby nowy sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia wzmocnił dobre zarządzanie zasobami naturalnymi, gwarantując zwłaszcza dostęp ludności do jej zasobów oraz chroniąc jej prawa w ramach umów dotyczących transakcji związanych z zasobami naturalnymi;
18. wzywa Unię Europejską, w porozumieniu z Organizacją Narodów Zjednoczonych, aby promowała wiążące przyjęcie przez wszystkie państwa członkowskie „Karty mediolańskiej” i zawartych w niej zobowiązań;
19. przypomina o znaczeniu, jakie dla zrównoważonego rolnictwa ma regulacja wodna oraz walka ze zmianą klimatu; wzywa wszystkich partnerów nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia do położenia nacisku na poprawę dostępu do wody i do technik nawadniania oraz do wzmocnienia ochrony środowiska i gleb;
20. wzywa Unię Europejską, aby w porozumieniu z Organizacją Narodów Zjednoczonych

promowała przyjęcie i rozpowszechnianie „miejskiego paktu na rzecz polityki żywnościowej w Mediolanie”;

21. apeluje do uczestniczących stron o zobowiązanie się do wdrożenia międzynarodowych standardów regulujących podejście do inwestowania w duchu praw człowieka, w tym ram i wytycznych Unii Afrykańskiej w sprawie polityki gruntowej w Afryce oraz zasad przewodnich w sprawie inwestycji gruntowych na dużą skalę w Afryce;
22. wzywa do opublikowania pełnej treści wszystkich listów intencyjnych dotyczących krajowych ram współpracy; podkreśla potrzebę posiadania solidnych ram instytucjonalnych i prawnych zapewniających sprawiedliwy podział ryzyka i korzyści; podkreśla, że aktywny udział społeczeństwa obywatelskiego w pracach nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia ma kluczowe znaczenie dla wzmocnienia przejrzystości i realizacji jego celów; przypomina, że należy wspierać dialog i konsultacje ze wszystkimi grupami społeczeństwa obywatelskiego;
23. ubolewa, że jedyny wskaźnik wspólny dla 10 ram współpracy w ramach sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia to wskaźnik „prowadzenia działalności” Banku Światowego;
24. podkreśla, że spółki prywatne zaangażowane w wielostronne inicjatywy na rzecz rozwoju powinny ponosić odpowiedzialność za swoje działania; w związku z tym wzywa strony nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia do sporządzania rocznych sprawozdań dotyczących działań podjętych w ramach sojuszu, które to sprawozdania powinny być publiczne i dostępne dla ludności i społeczności lokalnych, oraz do stworzenia niezależnego mechanizmu odpowiedzialności, w tym mechanizmu odwoławczego dla ludności i społeczności lokalnych; podkreśla również, że inwestycje nowego sojuszu mające wpływ na praw do gruntów muszą być przedmiotem wcześniejszego niezależnego badania oddziaływania na prawa do gruntów i muszą być zgodne z dobrowolnymi wytycznymi FAO w zakresie odpowiedzialnego zarządzania tytułami prawnymi do gruntów, łowisk i lasów;
25. zauważa, że przedsiębiorstwa wielonarodowe działające w ramach nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia faworyzują kontraktację na szeroką skalę, co grozi marginalizacją drobnych producentów rolnych; wzywa dziesięć państw afrykańskich będących w nowym sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia do dopilnowania, by kontraktacja przynosiła korzyści zarówno kupującym, jak i lokalnym dostawcom; uważa, że w tym celu zasadnicze znaczenie ma wzmocnienie np. organizacji rolniczych, aby poprawić pozycję negocjacyjną rolników;
26. podkreśla, że sektor prywatny już teraz zapewnia 90 % miejsc pracy w krajach partnerskich, a potencjał udziału sektora prywatnego jest niezaprzeczalny, ponieważ przedsiębiorstwa prywatne mają idealne warunki do bycia trwałą platformą uruchamiania zasobów krajowych, co jest podstawą każdego programu pomocy; podkreśla znaczenie przejrzystych ram regulacyjnych, które w sposób wyraźny określają prawa i obowiązki wszystkich podmiotów, w tym ubogich rolników i grup o szczególnych potrzebach, bez których to ram nie da się skutecznie chronić tych praw;
27. wzywa do odpowiedniej zmiany krajowych ram współpracy, tak aby skutecznie uporać się z zagrożeniami związanymi z zawieraniem umów kontraktacji oraz podobnych

umów o produkcję rolną przez drobnych producentów, przez zapewnienie uczciwych warunków umownych, w tym uzgodnień cenowych, poszanowania praw kobiet, wsparcia dla zrównoważonego rolnictwa oraz odpowiednich mechanizmów rozwiązywania sporów;

Dostęp do gruntów i ochrona własności

28. ostrzega, że skupienie się wyłącznie na nadawaniu tytułów prawnych do gruntów często prowadzi do zaburzenia bezpieczeństwa drobnych producentów żywności oraz społeczności tubylczej, w szczególności kobiet – nieorientujących się w przysługujących im prawach do gruntu oraz narażonych na nieuczciwe transakcje w obrocie gruntami, niedobrowolne wywłaszczenie bądź nieotrzymanie godnego odszkodowania;
29. podkreśla potrzebę dopilnowania, by drobni producenci rolni zajmowali stanowiska przywódcze, a ich własne niezależne organizacje mogłyby ich wówczas wspierać w kontrolowaniu swojej ziemi, zasobów naturalnych i programów;
30. z niepokojem zauważa, że inwestorzy i elity lokalne będące stroną umów dotyczących gruntów często opisują docelowe obszary jako „puste”, „jałowe” czy „niedostatecznie eksploatowane”, choć znikoma część gruntów w Afryce jest faktycznie jałowa, jeśli uwzględnić np. powszechność pasterstwa;
31. podkreśla, że 1,2 mld ludzi wciąż żyje bez stałego dostępu do ziemi albo zajmuje teren, do którego nie rości sobie formalnych praw, nie posiada tytułu prawnego ani dokumentu stwierdzającego wytyczone granice, ani też nie dysponuje prawnymi i finansowymi środkami umożliwiającymi zamianę nieruchomości w kapitał;
32. z zadowoleniem przyjmuje włączenie dobrowolnych wytycznych FAO z 2012 r. w zakresie odpowiedzialnego zarządzania tytułami prawnymi do gruntów, łowisk i lasów (VGGT) do wszystkich krajowych ram współpracy; wzywa do skutecznego wdrażania i systematycznej oceny zgodności z VGGT i z ramami celów zrównoważonego rozwoju w toku przeglądu krajowych ram współpracy;
33. nalega, aby nowy sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia położył nacisk na zwalczanie zjawiska masowego wykupu gruntów rolnych, które narusza prawa człowieka, pozbawiając społeczności lokalne terenów, których potrzebują do produkcji pożywienia i wyżywienia swoich rodzin; przypomina, że w kilku krajach rozwijających się masowy wykup gruntów rolnych doprowadził ludność do uchodźstwa, pozbywając ją tym samym miejsca zamieszkania, pracy i środków do życia;
34. wzywa kraje uczestniczące do:
  - zagwarantowania integracyjnych i pluralistycznych porozumień, które priorytetowo traktują prawa, potrzeby i interesy tych, którym prawa do gruntów zostały przyznane zgodnie z prawem, w szczególności drobnych rolników i małych rodzinnych gospodarstw rolnych; zagwarantowania w szczególności uzyskania dobrowolnej,

- uprzedniej i świadomej zgody wszystkich/wszelkich społeczności żyjących na gruntach, których własność jest przekazywana, i/lub gruntów, nad którymi kontrola jest przekazywana,
- wprowadzenia w życie wiążących krajowych środków przeciwko masowemu wykupowi gruntów rolnych, korupcji związanej z przenoszeniem praw własności do gruntu oraz wykorzystywaniu terenów do inwestycji spekulacyjnych,
  - monitorowania przyznawania tytułów prawnych do gruntów i systemów certyfikacji, aby zagwarantować, że są one przejrzyste i nie koncentrują własności gruntów ani nie pozbawiają społeczności zasobów, z których korzystają;
  - zadbania o to, aby pomoc finansowa nie służyła wspieraniu inicjatyw, które umożliwiają firmom przesiedlanie lokalnych społeczności;
  - uznania wszystkich zasadnych praw do gruntów, w tym praw nieformalnych, rdzennych i mających źródło w zwyczaju, oraz zagwarantowania pewności prawa w zakresie gruntów; zgodnie z zaleceniem VGGT do wspierania nowych przepisów lub o skutecznego egzekwowania przepisów już obowiązujących, które przewidują skuteczne środki ochronne w przypadku transakcji na dużą skalę dotyczących gruntów, takie jak limity dozwolonych transakcji dotyczących gruntów, oraz regulują procedury zatwierdzania przez parlamenty krajowe transakcji wykraczających poza określoną skalę;
  - zapewnienia przestrzegania zasady swobodnej, uprzedniej i świadomej zgody (FPIC) wszystkich społeczności dotkniętych inwestycjami masowego wykupu gruntów rolnych poprzez zapewnienie konsultacji gwarantujących równy udział wszystkich grup należących do społeczności lokalnych, zwłaszcza osób najbardziej wykluczonych i marginalizowanych;
35. przypomina również, że prawa użytkownika wywodzące się ze zwyczajowych tytułów prawnych do gruntów należy przeorganizować i chronić w systemie prawnym zgodnie z przepisami i orzeczeniami Afrykańskiej Komisji Praw Człowieka i Ludów;
36. wzywa do poddania nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia badaniu wpływu ex ante w zakresie praw do gruntów oraz uzależnienia przyznawania tych praw od dobrowolnej, uprzedniej i świadomej zgody ludności lokalnej, której to dotyczy;
37. popiera utworzenie solidnego i innowacyjnego mechanizmu monitorującego w ramach Komitetu ds. Światowego Bezpieczeństwa Żywnościowego (CFS); wzywa UE do zbudowania silnej pozycji, w konsultacji z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, aby przyczynić się do globalnego procesu monitorującego w czasie 43. sesji CFS w październiku 2016 r. w celu zapewnienia kompleksowej i gruntownej oceny wykorzystania i stosowania wytycznych w zakresie własności;
38. wzywa rządy zainteresowanych państw do zapewnienia, że przedsiębiorstwa będą przeprowadzały kompleksową analizę potencjalnego wpływu ich działalności na prawa człowieka (należyta staranność) oraz do sporządzania i publikowania niezależnych ocen skutków ex ante w zakresie praw człowieka, praw socjalnych i praw z zakresu ochrony

środowiska, a także do wzmocnienia i zagwarantowania dostępu do mechanizmów składania skarg w zakresie praw człowieka na szczeblu krajowym, które byłyby niezależne, przejrzyste, wiarygodne i odpowiedzialne;

39. wzywa strony nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia do wprowadzenia niezależnych mechanizmów wnoszenia skarg, przeznaczonych dla społeczności borykających się z problemem wywłaszczania z gruntów w wyniku projektów inwestycyjnych na szeroką skalę;
40. przypomina, że zwalczanie niedożywienia wymaga ścisłego powiązania sektorów rolnictwa, żywności i zdrowia publicznego;

Bezpieczeństwo żywnościowe, żywienie i zrównoważone gospodarstwa rodzinne

41. przypomina o potrzebie dokładania wszelkich starań z myślą o osiągnięciu celu zrównoważonego rozwoju nr 2 zakładającego lepsze żywienie, bezpieczeństwo żywnościowe i zwalczanie głodu; domaga się lepszego wsparcia na rzecz wzmocnienia pozycji spółdzielni rolniczych, które są kluczem do rozwoju rolnictwa i bezpieczeństwa żywności;
42. zauważa, że stabilność jest większa a emigracja niższa tam gdzie jest bezpieczeństwo żywnościowe oparte na zdrowych i aktywnych glebach i wydajnych ekosystemach rolniczych odpornych na zmianę klimatu;
43. podkreśla, że wysokiej jakości zróżnicowane odżywianie ma zasadnicze znaczenie i podkreśla, że powinno ono być podstawowym elementem (prze)budowy systemów żywnościowych;
44. wzywa zatem do przedsięwzięcia środków, aby zastąpić nadmierne uzależnienie od importowanej żywności odporną na zmiany krajową produkcją żywności, priorytetowo traktując lokalne uprawy, które spełniają wymogi żywieniowe; zauważa, że jest to coraz ważniejsze w miarę jak klimat i rynki stają się w coraz większym stopniu niestabilne;
45. przypomina, że samo zapotrzebowanie energetyczne nie może być wykorzystywane do określania stanu odżywienia;
46. zwraca uwagę na potrzebę strategii na rzecz zminimalizowania marnotrawstwa żywności w całym łańcuchu dostaw żywności;
47. podkreśla potrzebę ochrony różnorodności biologicznej w rolnictwie; wzywa państwa członkowskie UE do inwestowania w praktyki rolnictwa ekologicznego w krajach rozwijających się, zgodnie z konkluzjami zespołu ds. międzynarodowej oceny wpływu nauk i technologii rolniczych na rozwój (IAASTD), zaleceniami specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. prawa do pożywienia, oraz zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju;
48. popiera rozwój polityki prowadzącej do zrównoważonego rolnictwa rodzinnego i zachęta dla rządów do tworzenia sprzyjających warunków (sprzyjająca polityka, odpowiednie

przepisy, oparte na uczestnictwie metody planowania na rzecz dialogu politycznego, inwestycje) dla rozwoju rolnictwa rodzinnego;

49. wzywa rządy państw Afryki do:

- inwestowania w lokalne systemy żywnościowe w celu pobudzenia gospodarki na obszarach wiejskich, zapewnienia godnych miejsc pracy, sprawiedliwych siatek bezpieczeństwa socjalnego i praw pracowniczych, umocnienia kontroli demokratycznej nad dostępem do zasobów, w tym materiału siewnego rolników, oraz zagwarantowania faktycznego zaangażowania drobnych producentów w proces kształtowania i realizacji polityki; nalega w szczególności, aby nowy sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia zachęcał do wprowadzania krajowego przemysłu przetwórczego do sektora rolnictwa, do poprawy technik konserwacji produktów spożywczych, oraz by umacniał powiązania między rolnictwem a handlem, aby budować rynki lokalne, krajowe i regionalne, które przynoszą korzyści rolnikom prowadzącym gospodarstwa rodzinne i oferują konsumentom żywność o wysokiej jakości po przystępnych cenach;
  - unikania nadmiernej zależności systemów produkcji żywności od paliw kopalnych w celu ograniczenia zmienności cen oraz w celu złagodzenia skutków zmiany klimatu,
  - tworzenia krótkich lokalnych i regionalnych łańcuchów dostaw żywności oraz odpowiedniej do tego celu infrastruktury związanej z magazynowaniem i infrastruktury komunikacyjnej, jako że krótkie łańcuchy dostaw żywności są najskuteczniejsze w walce z głodem i ubóstwem na obszarach wiejskich;
  - umożliwienia afrykańskim rolnikom dostępu do niekosztownych, niskonakładowych technologii przystosowanych do specyficznych dla Afryki wyzwań agronomicznych;
  - zachęcania do uprawiania szerokiej gamy w jak największym stopniu sezonowej pożywej żywności lokalnej i w miarę możliwości przystosowanych do warunków lokalnych lub endemicznych odmian i gatunków, w tym owoców warzyw i orzechów, aby poprawić jakość żywności dzięki stałemu dostępowi do zróżnicowanych, pełnoziarnistych i niekosztownych produktów adekwatnych jeśli chodzi o jakość, ilość i różnorodność, a nie tylko kalorie, oraz zgodnych z wartościami kulturowymi danego regionu;
  - zobowiązania się do pełnego wdrożenia Międzynarodowego kodeksu wprowadzania do obrotu substytutów mleka matki oraz rezolucji przyjętych przez Światowe Zgromadzenie Zdrowia (WHA) w sprawie żywienia niemowląt i małych dzieci,
  - opracowania, promowania i wspierania organizacji producentów, takich jak spółdzielnie, co wzmacnia pozycję przetargową drobnych rolników, wprowadzając warunki niezbędne do tego, by byli oni lepiej wynagradzani przez rynki oraz umożliwiając wymianę wiedzy i najlepszych praktyk między drobnymi rolnikami;
50. podkreśla, że nowy sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia musi prowadzić na etapie podstawowym i etapie przetwarzania do ustanowienia struktury rolnictwa dostosowanej do warunków regionalnych;

51. wzywa rządy państw afrykańskich do wspierania solidarności między pokoleniami, przy jednoczesnym uznaniu jej kluczowej roli w walce z ubóstwem;
52. podkreśla, jak ważne jest propagowanie w szkołach i w społecznościach lokalnych programów edukacyjnych poświęconych żywności;
53. podkreśla fakt, że prawo do wody stanowi uzupełnienie prawa do pożywienia oraz że rezolucja ONZ z 2010 r. nie doprowadziła jeszcze do zdecydowanych działań mających na celu zapewnienie prawa człowieka do wody, wzywa UE do rozważenia propozycji włoskiego komitetu Światowej Umowy Wodnej (CICMA) dotyczącej Protokołu fakultatywnego do Międzynarodowego paktu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych;
54. zwraca uwagę na potrzebę dostępu do czystej wody pitnej oraz na wpływ, jaki rolnictwo może mieć w tym względzie;
55. uznaje rolę dostępu do wody na potrzeby rolne oraz ryzyko związane z nadmiernym uzależnieniem od cennych zasobów wody wykorzystywanych do nawadniania i w związku z tym zwraca uwagę na potrzebę redukcji praktyk nadmiernego nawadniania łączącego się z marnotrawstwem wody i podkreśla rolę jaką mogą odgrywać techniki agronomiczne stosowane do oszczędzania wody jeśli chodzi o przeciwdziałanie parowaniu terenowemu, zatrzymywanie wody w zdrowej aktywnej glebie i niezanieczyszczanie zasobów pitnych;
56. zauważa, że zrównoważone gospodarowanie glebą może przyczynić się do podniesienia światowej produkcji żywności nawet o 58%¹;
57. wskazuje na synergie pomiędzy podejściem opartym na glebie i drzewach oraz znaczeniem dostosowania agroekosystemów do zmiany klimatu; podkreśla szczególnie duże zapotrzebowanie na drewno opałowe, zwraca w szczególności uwagę na wielorakie zastosowania drzew wiążących azot;
58. zwraca uwagę na specyfikę rolnictwa na obszarach o klimacie tropikalnym i półpustynnym, w szczególności jeśli chodzi o ochronę upraw przed słońcem i ochronę gleby, oraz uważa, że monokultury ekstrakcyjne są przestarzałe, zauważając również, że są one coraz częściej wycofywane w krajach-darczyńcach sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia;
59. przestrzega przed zbyt dużym uzależnieniem od produkcji towarów rolnych niebędących żywnością raczej niż żywności, w szczególności surowców na biopaliwa, w ramach inicjatyw finansowanych przez sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia, jeśli produkcja tych towarów może mieć szkodliwy wpływ na bezpieczeństwo żywnościowe i suwerenność żywnościową krajów uczestniczących;
60. zauważa, że techniki agronomiczne stymulujące naturalne procesy, takie jak tworzenie się warstwy uprawnej, regulacja wody i populacji szkodników lub tworzenie zamkniętych cykli obiegu składników odżywczych, mogą zapewnić rolnikom i władzom długoterminową produktywność i żywność po niskich kosztach;

---

¹ FAO, Global Soil Partnership [Światowe Partnerstwo w sprawie Gleby]

61. zwraca uwagę, że krajach rozwijających się, takich jak kraje należące do sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia, możliwe jest zarówno nadużywanie środków chemicznych, jak i ich nieprawidłowe stosowanie;
62. uważa, że analfabetyzm i brak odpowiedniego przeszkolenia pogłębiają ten problem, co może prowadzić do znacznego podniesienia się poziomu pozostałości pestycydów w świeżych owocach i warzywach, a także do zatruc i innego negatywnego wpływu na zdrowie rolników i ich rodzin;

Reforma prawna w sektorze materiału siewnego

63. przypomina, że prawo rolników do nieograniczonej produkcji, wymiany i sprzedaży materiału siewnego jest podstawą utrzymania 90% ludności pracującej w rolnictwie na kontynencie afrykańskim oraz że różnorodność materiału siewnego ma kluczowe znaczenie dla zagwarantowania odporności rolnictwa afrykańskiego na zmiany klimatu; podkreśla, że wnioski koncernów o wzmocnienie praw do ochrony odmian roślin zgodnie z Międzynarodową konwencją o ochronie nowych odmian roślin z 1991 r. (konwencja UPOV) nie powinny prowadzić do zakazania takich nieformalnych operacji;
64. zwraca uwagę na ryzyko deregulacji sektora nasion w krajach uczestniczących, co może doprowadzić do nadmiernej zależności drobnych producentów rolnych od nasion i środków ochrony roślin produkowanych przez przedsiębiorstwa zagraniczne;
65. przypomina, że postanowienia TRIPS wzywające do pewnego rodzaju ochrony odmian roślin nie zmuszają krajów rozwijających się do przyjmowania systemu UPOV; podkreśla, że postanowienia te jednak umożliwiają krajom rozwijanie własnych systemów, które są lepiej dostosowane do specyfiki produkcji rolnej danego kraju i do tradycyjnych systemów zaopatrywania w materiał siewny zarządzanych przez samych rolników, podczas gdy kraje najsłabiej rozwinięte należące do WTO są wyłączone ze stosowania takich postanowień porozumienia TRIPS; podkreśla, że własne systemy powinny wspierać cele i obowiązki na mocy Konwencji o różnorodności biologicznej, protokołu z Nagoi i Międzynarodowego traktatu o zasobach genetycznych roślin dla wyżywienia i rolnictwa, a nie zaprzeczać tym celom i obowiązkom;
66. ubolewa nad wysuwanymi przez przedsiębiorców żądaniami harmonizacji przepisów o materiale siewnym w oparciu o zasady odrębności, wyrównania i trwałości (DUS) w kontekście afrykańskim za pośrednictwem instytucji regionalnych i które będą hamowały rozwój i wzrost systemów zaopatrywania w materiał siewny zarządzanych przez rolników na szczeblu krajowym i regionalnym, ponieważ nasiona hodowane i przechowywane w tych systemach zazwyczaj nie spełniają kryteriów DUS;
67. wzywa kraje należące do grupy G7 do wspierania, za pośrednictwem banków nasion, systemów zaopatrywania w materiał siewny zarządzanych przez rolników;
68. przypomina, że choć komercyjne odmiany nasion mogą krótkofalowo zwiększać plony, to wyhodowane przez rolników tradycyjne odmiany, populacje miejscowe i związana z tym wiedza mogą najlepiej służyć dostosowaniu się do specyficznych warunków

rolnictwa ekologicznego i do zmiany klimatu; podkreśla, że ponadto ich większa wydajność zależy od nakładów (nawozów, pestycydów, ziaren hybrydowych), przez co rolnicy mogą wpadać w pułapkę zadłużenia;

69. z niepokojem zauważa, że wprowadzenie i rozpowszechnienie certyfikowanego materiału siewnego w Afryce zwiększa zależność drobnych producentów rolnych, zwiększa prawdopodobieństwo niewypłacalności i ogranicza różnorodność materiału siewnego;
70. opowiada się za wspieraniem polityki lokalnej, której celem jest zapewnianie stałego i zrównoważonego dostępu do zróżnicowanych i pożywnych pokarmów, w myśl zasady odpowiedzialności i pomocniczości;
71. wzywa Komisję do zapewnienia, aby zobowiązania UE na rzecz praw rolników, których wyrazem jest Międzynarodowy traktat o zasobach genetycznych roślin dla żywienia i rolnictwa (ITPGRFA), znalazły odzwierciedlenie w pomocy technicznej i wsparciu finansowym w celu opracowania polityki w zakresie materiału siewnego; wzywa UE do wspierania systemów praw własności intelektualnej, które sprzyjają rozwojowi lokalnie zaadaptowanych odmian nasion oraz nasion z własnego zbioru gospodarstw rolnych;
72. wzywa państwa członkowskie grupy G8 do niewspierania upraw GMO w Afryce;
73. przypomina, że afrykańska ustawa wzorcowa o bezpieczeństwie biologicznym ustanawia wysoki poziom referencyjny w kwestii bezpieczeństwa biologicznego; uważa, że całą pomoc ze strony zagranicznych darczyńców w rozwój bezpieczeństwa biologicznego na szczeblu krajowym i regionalnym należy ująć w odpowiednie ramy;
74. wzywa państwa afrykańskie do tego, by nie wprowadzały krajowych lub regionalnych systemów bezpieczeństwa biologicznego, przewidujących niższe standardy bezpieczeństwa biologicznego od tych ustanowionych w protokole kartageńskim o bezpieczeństwie biologicznym;
75. wzywa kraje uczestniczące do umożliwienia rolnikom zastosowania opcji uniknięcia uzależnienia od nakładów oraz wspierania rolniczych systemów materiału siewnego w celu zachowania i zwiększania różnorodności biologicznej w rolnictwie poprzez utrzymanie lokalnych publicznych banków nasion, wymianę i stały rozwój lokalnych odmian nasion, zapewniając w szczególności elastyczność w zakresie wykazów materiału siewnego, aby nie wykluczać odmian proponowanych przez rolników oraz gwarantować kontynuację tradycyjnej produkcji;
76. wzywa kraje uczestniczące do chronienia i propagowania dostępu do nasion i środków produkcji rolnej dla drobnych rolników, grup marginalizowanych i społeczności wiejskich i wymiany tych nasion i środków produkcji rolnej, oraz do przestrzegania międzynarodowych umów w sprawie zakazu opatentowania procesów życiowych i biologicznych, w szczególności rodzimych odmian i gatunków;
77. zwraca uwagę na ryzyko coraz większej marginalizacji kobiet w procesach decyzyjnych, które wynika z rozwijania niektórych upraw komercyjnych; zauważa, że szkolenia rolnicze często są kierowane do mężczyzn, a kobiety są z nich wykluczane i

są one w związku z tym odsunięte od gospodarowania gruntami i uprawami, choć tradycyjnie się tym zajmowały;

Płeć

78. ubolewa, że krajowe ramy współpracy w większości nie określają konkretnych zobowiązań dotyczących sporządzania budżetu z uwzględnieniem aspektu płci ani dotyczących monitorowania postępów za pomocą danych zdezagregowanych; podkreśla potrzebę odejścia od abstrakcyjnych i ogólnych zobowiązań na rzecz zobowiązań konkretnych i precyzyjnych w ramach krajowych planów działania w celu wzmocnienia pozycji kobiet jako osób uprawnionych;
79. wzywa rządy do wyeliminowania wszelkiej dyskryminacji wobec kobiet pod względem dostępu do ziemi, systemów mikropożyczek i usług, oraz do skutecznego zaangażowania kobiet w opracowywanie i realizację polityki badawczo-rozwojowej w dziedzinie rolnictwa;

Finansowanie inwestycji rolnych w Afryce

80. podkreśla potrzebę zapewnienia przejrzystości wszystkich środków finansowych przyznawanych przez przedsiębiorstwa sektora prywatnego oraz upublicznienia takich środków;
81. wzywa darczyńców do doprowadzenia oficjalnej pomocy rozwojowej do zgodności z zasadami skuteczności rozwoju, do ukierunkowania na rezultaty służące eliminacji ubóstwa oraz do promowania partnerstw sprzyjających włączeniu społecznemu, przejrzystości i odpowiedzialności;
82. wzywa darczyńców do ukierunkowania wsparcia na rozwój rolnictwa, głównie za pośrednictwem krajowych funduszy rozwoju, które udzielają dotacji i pożyczek drobnym producentom rolnym i gospodarstwom rodzinnym;
83. wzywa darczyńców do wspierania edukacji, szkoleń i doradztwa technicznego skierowanych do rolników;
84. wzywa darczyńców do wspierania tworzenia rolniczych organizacji zawodowych i gospodarczych oraz spółdzielni rolniczych, które umożliwiają dostarczanie przystępnych cenowo środków produkcji i pomagają rolnikom przetwarzać własne produkty i wprowadzać je do obrotu w sposób, który zapewnia opłacalność ich produkcji;
85. uważa, że zapewnianie przez państwa członkowskie grupy G8 środków finansowych na nowy sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia odbywa się w sposób sprzeczny z celem wspierania lokalnych przedsiębiorstw w danych krajach, jako że nie mogą one konkurować z międzynarodowymi koncernami zajmującymi dominujące pozycje na rynkach i korzystającymi z przywilejów taryfowych, podatkowych oraz

dotyczących prowadzenia działalności;

86. przypomina, że pomoc rozwojowa ma na celu zmniejszenie, a docelowo likwidację ubóstwa; uważa, że oficjalna pomoc rozwojowa powinna być ukierunkowana na bezpośrednie wsparcie dla drobnych producentów rolnych;
87. podkreśla potrzebę ożywienia inwestycji publicznych w afrykańskim rolnictwie, przy wspieraniu inwestycji prywatnych, oraz położenia nacisku na inwestycje w rolnictwo ekologiczne w celu zrównoważonego zwiększania bezpieczeństwa żywnościowego oraz ograniczania ubóstwa i głodu, przy jednoczesnej ochronie różnorodności biologicznej oraz poszanowaniu wiedzy i innowacji społeczności tubylczej;
88. podkreśla, że kraje wchodzące w skład grupy G7 powinny zagwarantować krajom afrykańskim prawo do ochrony ich sektora rolnictwa za pomocą systemów taryfowych i podatkowych, które faworyzują gospodarstwa rodzinne i drobnych producentów rolnych;
89. wzywa UE do zajęcia się ww. wadami nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia, do działania na rzecz zwiększenia jego przejrzystości i lepszego zarządzania nim, oraz do zagwarantowania, że działania podjęte w jego ramach są spójne z celami polityki rozwoju;
90. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji oraz stronom nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia.

UZASADNIENIE

Nowy sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia w Afryce powstał w 2012 r. pod auspicjami grupy G8 jako duże partnerstwo publiczno-prywatne służące zwiększeniu inwestycji prywatnych w sektorze rolnictwa w celu poprawy bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia w regionie Afryki Subsaharyjskiej. Sojusz obejmuje członków grupy G8, Unię Afrykańską, Nowe Partnerstwo dla Rozwoju Afryki (NEPAD) wraz z kompleksowym programem rozwoju rolnictwa w Afryce (CAADP), rządy Burkina Faso, Beninu, Wybrzeża Kości Słoniowej, Etiopii, Ghany, Malawi, Mozambiku, Nigerii, Senegalu i Tanzanii oraz przedsiębiorstwa lokalne i międzynarodowe. Za koordynację wdrażania inicjatywy w poszczególnych krajach afrykańskich odpowiadają wyznaczeni partnerzy G7. UE odpowiada za koordynację wdrażania w Republice Wybrzeża Kości Słoniowej i Malawi.

Każdy uczestniczący kraj afrykański przyjął **krajowe ramy współpracy** określające zobowiązania każdej ze stron. Zobowiązania te dotyczą reform prawnych w poszczególnych krajach Afryki, zamiaru finansowania przez darczyńców G7 oraz zobowiązań 180 spółek do zainwestowania łącznej sumy 8 mld USD. Pod względem udziału w inwestycjach rolnych wyróżniają się dwie spółki: szwajcarska spółka nasienna Syngenta oraz norweska spółka Yara International będąca dostawcą nawozów.

Sprawozdawczyni dostrzega potrzebę krajów afrykańskich dotyczącą inwestowania w rolnictwo. Choć cel sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia jest jasny, stwierdzono szereg wad tego rozwiązania:

Sojusz zamierza powielić w Afryce azjatycki model „zielonej rewolucji” z lat 60. i 70. XX w., oparty na monokulturze, mechanizacji, biotechnologii, zależności od nawozów sztucznych, długich kanałach dystrybucji i produkcji upraw eksportowych. Ograniczenia takiego podejścia, a w szczególności zagrożenia, jakie niesie dla środowiska, są dobrze znane.

Ponadto polityki uzgodnione w krajach przyjmujących są ukierunkowane na stworzenie przyjaznego środowiska dla biznesu poprzez reformy infrastruktury, podatków, polityki gruntowej lub handlowej; na ułatwienie dostępu do odłogowanych gruntów na zasadzie długoterminowej dzierżawy; oraz na reformę prawną w dziedzinie materiału siewnego w celu wzmocnienia praw własności intelektualnej hodowców roślin.

Zdumiewające jest to, że w toku tworzenia krajowych ram współpracy konsultacje z drobnymi producentami rolnymi były szczątkowe, mimo że to oni powinni być ostatecznymi beneficjentami nowego sojuszu. W rezultacie nowy sojusz został poddany zdecydowanej krytyce ze strony społeczeństwa obywatelskiego, osób publicznych, takich jak specjalny sprawozdawca ONZ ds. prawa do pożywienia, oraz samych drobnych rolników z Afryki. Krytykujący sojusz ostrzegają, że ułatwia on grabież ziemi, sprzyja dalszej marginalizacji drobnych producentów rolnych i kobiet oraz wspiera nie zrównoważone rolnictwo.

UE i państwa członkowskie mają do odegrania kluczową rolę w procesie przekształcenia nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia w instrument rzeczywistego wsparcia rodzinnych gospodarstw rolnych i gospodarek lokalnych w regionie Afryki Subsaharyjskiej na potrzeby zwalczania ubóstwa oraz braku bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia. W związku z tym w pierwszej kolejności należy stawić czoła następującym wyzwaniom:

1. Rządzenie i własność

Duże przedsiębiorstwa zagraniczne i darczyńcy wymagają solidnych struktur rządzenia w poszczególnych krajach partnerskich, gwarantujących sprawiedliwy podział ryzyka i korzyści między stronami. Potrzebują również odpowiednich ram instytucjonalnych i prawnych w celu odpowiedniej regulacji partnerstw publiczno-prywatnych oraz uprzednich konsultacji z wieloma zainteresowanymi podmiotami i użytkownikami końcowymi. Jednakże w nowym sojuszu wyraźnie brakuje głosów organizacji producentów i ugrupowań lokalnych. Megapartnerstwa publiczno-prywatne stanowią zagrożenie w krajach Afryki Subsaharyjskiej – gdzie sprawowanie rządów często szwankuje – i dostarczają sposobności do korupcji.

Sprawozdawczyni jest zaniepokojona, że krajowe ramy współpracy tylko wybiórczo odnoszą się do istniejących norm międzynarodowych odpowiedzialnego inwestowania w rolnictwo. Przykładowo krajowe ramy współpracy nie odwołują się do dobrowolnych wytycznych FAO dla wsparcia stopniowej realizacji prawa do odpowiedniego pożywienia w kontekście krajowego bezpieczeństwa żywnościowego z 2004 r. ani do zobowiązań inwestorów prywatnych dotyczących poszanowania praw człowieka, zawartych m.in. w wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka oraz w Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych z 2011 r.

Sprawozdawczyni uważa, że uczestniczące kraje powinny wyraźnie zobowiązać się do wdrożenia międzynarodowych standardów regulujących podejście do inwestowania w duchu praw człowieka, w tym ram i wytycznych Unii Afrykańskiej w sprawie polityki gruntowej w Afryce oraz zasad przewodnich w sprawie inwestycji gruntowych na dużą skalę w Afryce;

2. Ramy odpowiedzialności

Krajowe ramy współpracy nie są w pełni jawne, co utrudnia lokalnym organizacjom społeczeństwa obywatelskiego należyte monitorowanie. Ponadto uczestniczące kraje nie stosują wspólnego formatu ani wspólnych wskaźników jakości umożliwiających oceny projektów.

Sprawozdawczyni wzywa do opublikowania pełnej treści wszystkich listów intencyjnych oraz ujęcia ścisłych mechanizmów monitorowania i wskaźników skuteczności działania we wszystkich krajowych ramach współpracy. Ponadto należy wdrożyć mechanizm zaskarżania dla ludności i społeczności lokalnych objętych działaniami w ramach nowego sojuszu. Lokalne społeczeństwo obywatelskie powinno być ściśle zaangażowane w monitorowanie i ocenę nowego sojuszu.

Produkcja rolna w oparciu o umowy kontraktacji jest istotnym elementem włączającym drobnych producentów rolnych w łańcuchy wartości dodanej. Należy jednak zrewidować krajowe ramy współpracy w celu ulepszenia warunków umów między nabywcami a lokalnymi dostawcami oraz zapewnienia ram prawnych m.in. na potrzeby uzgodnień cenowych, poszanowania praw kobiet, wspierania zrównoważonego rolnictwa, utworzenia odpowiednich mechanizmów rozwiązywania sporów oraz wzmocnienia pozycji organizacji rolników w negocjowaniu warunków umów o produkcję rolną.

3. Promowanie zrównoważonej, rodzinnej gospodarki rolnej

Zarówno agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, jak i porozumienie paryskie z grudnia 2015 r. w sprawie zmiany klimatu podkreślają znaczenie opracowania takiego modelu rolnictwa, który wzmocni jego odporność oraz stworzy zrównoważone systemy żywnościowe. Głównymi inwestorami w rolnictwie afrykańskim są drobni producenci rolni i gospodarstwa rodzinne: odpowiadają oni za ponad 60% zatrudnienia w rolnictwie w regionie Afryki Subsaharyjskiej¹. Wykazali oni swą zdolność do zrównoważonego zwiększania produkcji żywności (często poprzez praktyki rolnictwa ekologicznego), do dywersyfikacji produkcji, przyczyniania się do rozwoju obszarów wiejskich, zwiększania dochodów, a tym samym do ograniczania ubóstwa.

Zamiast wspierania przyjętego w nowym sojuszu modelu „nowoczesnego” i „zorientowanego na biznes” rolnictwa opartego na przemysłowej gospodarce rolnej na wielką skalę, sprawozdawczyni, zgodnie z zaleceniami specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. prawa do pożywienia oraz sprawozdaniem zespołu ds. międzynarodowej oceny wpływu nauk i technologii rolniczych na rozwój (IAASTD) z 2009 r. wzywa rządy krajów Afryki do inwestowania w rodzinną gospodarkę rolną i rolnictwo ekologiczne.

4. Dostęp do gruntów i ochrona własności

Mimo że w Afryce istnieją różne formy własności gruntów (zwyczajowe, publicznoprawne i prywatnoprawne), krajowe ramy współpracy odnoszą się niemal wyłącznie do nadawania tytułów prawnych do gruntów (certyfikacji gruntów) w celu uregulowania praw ich posiadaczy.

Z doświadczenia wynika jednak, że nadawanie tytułów prawnych do gruntów nie oznacza automatycznej ochrony ich posiadania dla społeczności lokalnych. W istocie zniesienie zwyczajowych i wspólnotowych ustrojów własności gruntów oraz dążenie do nadawania tytułów prawnych do gruntów często prowadzi do osłabienia bezpieczeństwa praw do gruntów dla ubogich, a w szczególności kobiet. Drobni producenci żywności i społeczność tubylcza zwykle nie mają rozeznania w przysługujących im prawach do gruntów, przez co są narażeni na nieuczciwe transakcje w obrocie gruntami, niedobrowolne wywłaszczenie bądź nieotrzymanie godnego odszkodowania, zwłaszcza w kontekście słabości sprawowania rządów i niedokończonych reform rolnych. Ponadto inwestorzy oraz lokalne elity uczestniczące w transakcjach w obrocie gruntami charakteryzują grunt wystawiony na sprzedaż jako odłogowany lub nieużytkowany, pomijając bądź zatajając prowadzoną tam działalność pasterską.

Takie zagrożenia zostały unaocznione w procesie rozwoju tzw. „ośrodków wzrostu” (np. w ramach projektu PROSAVANA w Mozambiku), które mają na celu przyciągnięcie międzynarodowych inwestorów do Afryki poprzez udostępnianie gruntów dużym korporacjom międzynarodowym kosztem gospodarstw rodzinnych, często w bardzo żyznych regionach.

W związku z tym sprawozdawczyni wzywa uczestniczące kraje afrykańskie do poszanowania zwyczajowych praw wspólnot lokalnych do gruntów oraz do pełnego wdrożenia

---

¹ Rocznik statystyczny FAO 2012, s. 18

dobrowolnych wytycznych w zakresie odpowiedzialnego zarządzania tytułami własności do ziemi, łąk i lasów (VGGT) z 2012 r. Inwestycje poczynione w ramach nowego sojuszu powinny zostać objęte ocenami wpływu ex-ante na prawa do gruntów oraz zgłoszone do dobrowolnych, uprzednich i świadomych konsultacji ze społecznościami lokalnymi.

5. Prawodawstwo w zakresie materiału siewnego

Prawo rolników do nieograniczonej produkcji, wymiany i sprzedaży materiału siewnego jest podstawą utrzymania 90% ludności pracującej w rolnictwie na kontynencie afrykańskim¹. Sprawozdawczyni jest zaniepokojona wysuwanymi przez korporacje postulatami wzmocnienia praw hodowców roślin poprzez harmonizację prawa w zakresie materiału siewnego w Afryce zgodnie z postanowieniami konwencji UPOV z 1991 r. zakazującej większości nieformalnych praktyk. Zagraża to różnorodności materiału siewnego, której utrzymanie jest nieodzowne w celu dostosowania do zmiany klimatu i zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego. Ponadto ochrona patentowa towarzysząca zwiększonemu obrotowi certyfikowanym materiałem siewnym w Afryce zwiększa zależność drobnych producentów rolnych oraz naraża ich na nadmierne zadłużenie.

Ponieważ kontrola, własność i przystępność cenowa materiału siewnego są nieodzownymi czynnikami bezpieczeństwa żywnościowego oraz odporności ubogich rolników, sprawozdawczyni uważa, że darczyńcy powinni wspierać systemy zarządzania materiałem siewnym rolników, aby umożliwić pewien stopień ich **niezależności** od sektora komercyjnego obrotu materiałem nasiennym, jak również dlatego, że genetyczna różnorodność materiału siewnego gwarantuje jego zdatność w lokalnych warunkach ekologicznej gospodarki rolnej.

6. Płeć

Dotychczasowe wsparcie dla rolnictwa często ukierunkowane było na uprawy eksportowe zarządzane przez mężczyzn, przez co to w większości kobietom przypadało zadanie produkcji żywności na potrzeby bytowe rodziny.

W sprawozdaniu z 2014 r. dotyczącym postępów w realizacji nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia wykazano, że kobiety stanowią zaledwie 21% drobnych rolników uczestniczących w projektach nowego sojuszu. Tymczasem 50% rolników prowadzących gospodarstwa rodzinne w Afryce Subsaharyjskiej to kobiety². Bagatelizując kwestię płci nowy sojusz przyczynia się do pogłębiania nierówności i dalszej marginalizacji kobiet w Afryce.

Wpływ nowego sojuszu na kwestię płci należy mierzyć za pomocą specjalnych wskaźników. Podobnie należy nadać priorytetowe znaczenie eliminacji wszelkiej dyskryminacji wobec kobiet w zakresie dostępu do gruntów; poprawie dostępu kobiet do systemów mikropożyczek i usług; skutecznemu zaangażowaniu kobiet w opracowywanie i realizację polityki badawczo-rozwojowej w dziedzinie rolnictwa.

---

¹ Olivier De Schutter (2009): „”, s.23.

² FAO (2011): The State of Food and Agriculture. Women in Agriculture. Closing the gender gap for development („Stan wyżywienia i rolnictwa. Kobiety w rolnictwie. Eliminowanie różnic w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn na potrzeby rozwoju”) <http://www.fao.org/docrep/013/i2050e/i2050e.pdf>

7. Finansowanie inwestycji rolnych w Afryce

Sprawozdawczyni ma poważne zastrzeżenia co do wspierania inwestycji rolnych w Afryce w ramach megapartnerstw publiczno-prywatnych, takich jak nowy sojusz.

Głównymi uczestnikami nowego sojuszu są korporacje wielonarodowe, które zajmują dominującą pozycję na rynku i często korzystają z przywilejów taryfowych, podatkowych i dotyczących prowadzenia działalności w krajach przyjmujących. Planowane inwestycje często oparte są na założeniu, że drobni producenci rolni zostaną wyciągnięci z ubóstwa za sprawą włączenia ich w łańcuchy wartości dodanej w przemyśle spożywczym. W rzeczywistości zdecydowana większość producentów boryka się z problemem niedostatecznej bliskości rynku, nie posiada odpowiedniej zdolności do wyprodukowania wymaganych ilości oraz przeszkolenia technicznego niezbędnego do sprostania wysokim standardom zarządzania produkcją, rachunkowości, środków higieny i inwestycji. Ponadto istnieje poważna nierównowaga sił pomiędzy wielonarodowymi przedsiębiorstwami rolnymi, podmiotami regionalnymi i krajowymi oraz drobnymi przedsiębiorcami w krajach afrykańskich.

Oficjalna pomoc rozwojowa powinna służyć ograniczeniu ubóstwa, a nie interesom unijnej polityki handlowej. Sprawozdawczyni uważa, że UE nie powinna wykorzystywać oficjalnej pomocy rozwojowej do wspierania międzynarodowych korporacji działających w warunkach monopolu lub jako kartele osłabiające lokalny sektor prywatny oraz zagrażające bytowi gospodarstw rodzinnych i drobnych producentów rolnych.

***

Podsumowując: Sprawozdawczyni poważnie kwestionuje zdolność megapartnerstw publiczno-prywatnych, takich jak nowy sojusz, do ograniczania ubóstwa i zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego, ponieważ to najbiedniejsze społeczności obarczone są ryzykiem społecznym i środowiskowym z tym związanym. Zważywszy na istniejące wady, sprawozdawczyni uważa, że UE i jej państw członkowskie powinny zaprzestać wspierania nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia. Zamiast tego zarówno darczyńcy, jak i rządy krajowe powinny inwestować w model zrównoważonego rolnictwa sprzyjającego drobnym producentom rolnym i kobietom, uwalniającego potencjał rynków krajowych i regionalnych dla zapewnienia korzyści gospodarstwom rodzinnym i zapewniającego konsumentom żywność wysokiej jakości po przystępnych cenach.

18.3.2016

OPINIA KOMISJI ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

dla Komisji Rozwoju

w sprawie nowego sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia
(2015/2277(INI))

Sprawozdawczyni komisji opiniodawczej: Molly Scott Cato

WSKAZÓWKI

Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwraca się do Komisji Rozwoju, jako komisji przedmiotowo właściwej, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

Ogólne podejście

1. zwraca uwagę, że rządy G8 zobowiązały się we wspólnym oświadczeniu w sprawie światowego bezpieczeństwa żywnościowego przyjętym w L'Aquila w 2009 r. do wspierania krajowych strategii podwyższania produkcji żywności, a także rozszerzenia dostępu do niej, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia pozycji drobnych producentów rolnych i kobiet-rolników oraz poprawy ich dostępu do gruntów i usług finansowych, w tym mikrofinansów, a także do rynków;
2. zauważa, że w unijnej polityce bezpieczeństwa żywnościowego¹ podkreśla się potrzebę skupienia się przez UE i jej państwa członkowskie na drobnej produkcji żywności, aby zwiększyć jej dostępność w krajach najsłabiej rozwiniętych, co zaowocuje wieloma korzystnymi zjawiskami, takimi jak podniesienie dochodów producentów oraz ich odporności, podniesienie dostępności żywności dla ogółu ludności, poprawa jakości środowiska oraz stymulowanie rozwoju MŚP i obszarów wiejskich poprzez przetwarzanie;
3. przyznaje, że jeśli chodzi o bezpieczeństwo żywności w krajach rozwijających się, nacisk został przeniesiony z jedynie zwiększania produkcji towarów rolnych na zagwarantowanie, że państwa są samowystarczalne pod względem wyżywienia i zwiększają swoją suwerenność żywnościową rozumianą jako prawa ludności do

---

¹ Unijne zasady ramowe dotyczące wsparcia krajów rozwijających się w zakresie wyzwań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym (COM(2010)0127).

decydowania o swej polityce i produkcji żywności i produkcji rolnej;

4. wzywa zatem do przedsięwzięcia środków, aby zastąpić nadmierne uzależnienie od importowanej żywności odporną na zmiany krajową produkcją żywności, priorytetowo traktując lokalne uprawy, które spełniają wymogi żywieniowe; zauważa, że jest to coraz ważniejsze w miarę jak klimat i rynki stają się w coraz większym stopniu niestabilne;
5. uważa, że taka samowystarczalność skoncentrowana na krajowej produkcji żywności i na krótszych regionalnych łańcuchach dostaw żywności przyczyniłaby się do zmniejszenia głodu i zagwarantowania równego dostępu do żywności przez społeczności lokalne, zapewniając lepsze warunki życiowe i długoterminowe bezpieczeństwo żywności; podkreśla, że biorąc pod uwagę, iż nieuczciwe umowy handlowe mogą podważyć potencjał tych krajów jeśli chodzi o samowystarczalność żywnościową oraz mogą wykluczyć rolników z tych krajów z niektórych rynków, eksport powinien być brany pod uwagę tylko wtedy gdy podstawowe cele związane z bezpieczeństwem żywnościowym zostały osiągnięte;
6. popiera średnio- i długoterminowe zrównoważone rolnictwo, bezpieczeństwo żywnościowe, żywienie i programy rozwoju obszarów wiejskich, aby wyeliminować podstawowe przyczyny głodu i ubóstwa, również drogą stopniowej realizacji prawa do odpowiedniego pożywienia oraz dostępu do czystej wody, włączania lokalnych społeczności w rozwój działalności rolnej (uprawa, przetwórstwo i sprzedaż), zwłaszcza poprzez budowanie zdolności, koncentrowanie się na działaniach zintegrowanych dotyczących strategii politycznych, instytucji i obywateli, ze zwróceniem szczególnej uwagi na drobnych producentów rolnych i kobiety pracujące w rolnictwie¹, wzmacniając tym samym ich pozycję oraz propagując ich prawo do godnej pracy;
7. zauważa, że stabilność jest większa a emigracja niższa tam gdzie jest bezpieczeństwo żywnościowe oparte na zdrowych i aktywnych glebach i wydajnych ekosystemach rolniczych odpornych na zmianę klimatu;

Drobne rolnictwo

8. zwraca uwagę, że drobne rolnictwo zawsze odgrywało podstawową rolę w inicjalizacji procesu rozwoju gospodarczo-krajów, zapewniając ogółowi ludności bezpieczeństwo żywnościowe, redukując potrzebę wydawania rezerw walutowych na przywóz żywności oraz tworząc miejsca pracy;
9. podkreśla, że drobni producenci rolni, którzy wytwarzają ok. 70 % żywności spożywanej w Afryce, odgrywają zasadniczą rolę w zapewnieniu utrzymania ludności lokalnej i są nieodzowni dla integracyjnego rozwoju rolnictwa;
10. podkreśla zatem, że nowy sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia musi najpierw i przede wszystkim przynosić korzyści drobnym rolnikom i małym interesom rodzinnym, aby mogli oni zapewnić sobie miejsce w łańcuchu dostaw żywności i wzmocnić swoją rolę w obrębie tego łańcucha;

---

¹ Deklaracja końcowa przyjęta podczas światowego szczytu w sprawie bezpieczeństwa żywnościowego, FAO, 2009 r.

11. zauważa, że prywatne inwestycje zagraniczne oraz polityka liberalizacji handlu mogą mieć znaczny wpływ na sektor rolnictwa w gospodarkach krajów rozwijających się;

Masowy wykup gruntów rolnych, dostęp do ziemi i koncentracja własności gruntów

12. zwraca uwagę na ryzyko nadmiernej deregulacji własności gruntów; podkreśla w tym kontekście, że utrzymanie drobnych producentów rolnych, dostęp do gruntów rolnych oraz stosowanie tradycyjnych metod uprawy przez nich są poważnie zagrożone;

13. wyraża ubolewanie z powodu dużej koncentracji własności gruntów, łącznie z masowym wykupem gruntów rolnych przez zagranicznych inwestorów, co mocno uderza w drobnych rolników i ma poważny wpływ na produkcję rolną, powodując wzrost cen żywności i przyczyniając się do braku bezpieczeństwa żywnościowego na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym, a także ubóstwa;

Zmiana modelu produkcji rolnej

14. uznaje rolę dostępu do wody na potrzeby rolne oraz ryzyko związane z nadmiernym uzależnieniem od cennych zasobów wody wykorzystywanych do nawadniania i w związku z tym zwraca uwagę na potrzebę redukcji praktyk nadmiernego nawadniania łączącego się z marnotrawstwem wody i podkreśla rolę jaką mogą odgrywać techniki agronomiczne stosowane do oszczędzania wody jeśli chodzi o przeciwdziałanie parowaniu terenowemu, zatrzymywanie wody w zdrowej aktywnej glebie i niezanieczyszczanie zasobów pitnych;

15. zwraca uwagę na specyfikę rolnictwa na obszarach o klimacie tropikalnym i półpustynnym, w szczególności jeśli chodzi o ochronę upraw przed słońcem i ochronę gleby, oraz uważa, że monokultury ekstrakcyjne są przestarzałe i coraz częściej wycofywane w krajach-darczyńcach sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia;

16. uznaje potrzebę przejścia na zrównoważone, zróżnicowane rolnictwo, które ogranicza uzależnienie od nakładów oraz degradację gleby, oraz większej odporności na negatywne skutki zmiany klimatu;

17. podkreśla, że nowy sojusz rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia musi prowadzić na etapie podstawowym i etapie przetwarzania do ustanowienia struktury rolnictwa dostosowanej do warunków regionalnych;

18. przestrzega przed zbytnim uzależnieniem od produkcji towarów rolnych niebędących żywnością raczej niż żywności, w szczególności surowców na biopaliwa, w ramach inicjatyw finansowanych przez sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia, jeśli produkcja tych towarów może mieć szkodliwy wpływ na bezpieczeństwo żywnościowe i suwerenność żywnościową krajów uczestniczących;

19. domaga się, aby przy opracowywaniu strategii i planów działania brać pod uwagę lokalną wiedzę i lokalne odmiany, oraz aby stosować naturalne techniki produkcji materiału siewnego i rozmnożeniowego we współpracy ze społecznościami lokalnymi;

Agroekologia i agroleśnictwo

20. zwraca uwagę na znaczący potencjał zasobooszczędnych i długoterminowych podejść agroekologicznych opartych na dużej różnorodności gatunków, obecności pożytecznych gatunków, rozpraszaniu ryzyka i recyklingu odpadów;
21. zauważa, że techniki agronomiczne stymulujące naturalne procesy, takie jak tworzenie się warstwy uprawnej, regulacja wody i populacji szkodników lub tworzenie zamkniętych cykli obiegu składników odżywczych, mogą zapewnić rolnikom i władzom długoterminową produktywność i żyzność po niskich kosztach;
22. zauważa, że zrównoważone gospodarowanie glebą może przyczynić się do podniesienia światowej produkcji żywności o 58%¹;
23. opowiada się za podejściami agroekologicznymi, w szczególności takimi, które koncentrują się na glebie, takimi jak permakultura, agroleśnictwo, płodozmian i międzyplony, w szczególności z użyciem roślin strączkowych, wsiewek, kompostowania i mulczowania, w celu poprawienia realizacji funkcji ekosystemu, a co za tym idzie, podniesienia produktywności i żyzności w długiej perspektywie czasowej, z zastosowaniem naturalnych procesów;
24. wskazuje na synergie pomiędzy podejściem opartym na glebie i drzewach oraz dostosowaniu agroekosystemów do zmiany klimatu; podkreśla szczególnie duże zapotrzebowanie na drewno opałowe, zwraca w szczególności uwagę na wielorakie zastosowania drzew wiążących azot;
25. zwraca uwagę, że krajach rozwijających się, takich jak kraje należące do sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia, możliwe jest zarówno nadużywanie środków chemicznych, jak i ich nieprawidłowe stosowanie;
26. zauważa, że analfabetyzm i brak odpowiedniego przeszkolenia pogłębiają ten problem, co może prowadzić do znacznego podniesienia się poziomu pozostałości pestycydów w świeżych owocach i warzywach, a także do zatruc i innego negatywnego wpływu na zdrowie rolników i ich rodzin;

Dostęp do pożywnej żywności i wody

27. podkreśla, że wysokiej jakości zróżnicowane odżywianie ma zasadnicze znaczenie i podkreśla, że powinno ono być podstawowym elementem (prze)budowy systemów żywnościowych;
28. przypomina, że samo zapotrzebowanie energetyczne nie może być wykorzystywane do określania stanu odżywienia;
29. podkreśla, że miliony ludzi w Afryce, a zwłaszcza dzieci, cierpią głód i niedożywienie, które są głównymi przyczynami umieralności na tym kontynencie oraz że poza zjawiskiem masowego wykupu gruntów rolnych i zmianą klimatu, głód jest jedną z głównych przyczyn zmuszających ludzi do ucieczki z domu;
30. zwraca uwagę na potrzebę dostępu do czystej wody pitnej oraz na wpływ, jaki rolnictwo

---

¹ FAO, Global Soil Partnership [Światowe Partnerstwo w sprawie Gleby]

może mieć w tym względzie;

31. apeluje o opracowanie odpowiednich do lokalnych warunków strategii politycznych w dziedzinie rolnictwa i żywności, które będą dostosowane do potrzeb całego społeczeństwa, sprzyjając likwidacji głodu i niedożywienia;
32. zwraca uwagę na potrzebę strategii na rzecz zminimalizowania marnotrawstwa żywności w całym łańcuchu dostaw żywności;

Uwagi

33. z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia do zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego, wyraża jednak zaniepokojenie, że zastosowane środki opierają się na przestarzałych modelach rozwoju rolnictwa oraz na nierównym stosunku sił;
34. jest zaniepokojony, że sojusz na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia może nie przynosić korzyści małym rodzinnym gospodarstwom rolnym, co było jego założeniem, lecz przyczyniać się do uzależniania tych gospodarstw od drogich wkładów zewnętrznych;
35. zwraca uwagę na ryzyko deregulacji sektora nasion w krajach uczestniczących, co może doprowadzić do nadmiernej zależności drobnych producentów rolnych od nasion i środków ochrony roślin produkowanych przez przedsiębiorstwa zagraniczne;
36. podkreśla, że proces decyzyjny w tych ramach współpracy nie przewidywał udziału wszystkich zainteresowanych stron, lecz raczej wykluczył, między innymi, społeczności wiejskie, pracowników sektora rolnego, drobnych rolników, rybaków i ludność tubylczą i nie uwzględnił ich prawa do udziału w tym procesie;
37. utrzymuje, że państwa afrykańskie powinny być traktowane w tym sojuszu jak partnerzy, a nie tylko jak usługodawcy, którzy zmniejszają „ryzyko i niepewność” prywatnych inwestorów;
38. odnotowuje sprawozdanie G-20 z 2011 r., w którym podkreślono, że inwestycje dokonywane pod kątem korzyści podatkowych mogą mieć charakter przejściowy; przypomina, że liczne badania motywacji inwestorów wykazują neutralny lub negatywny wpływ specjalnych zachęt podatkowych na ich decyzje inwestycyjne¹;
39. zauważa, że zachęty podatkowe, w tym zwolnienie z podatku od osób prawnych w specjalnych strefach ekonomicznych pozbawiają kraje afrykańskie dochodów z podatków, które mogłyby być źródłem istotnych publicznych inwestycji w rolnictwo, w szczególności w programy żywienia i bezpieczeństwa żywnościowego²;

---

¹ Prezentacja E. Mwachingi, (Global Tax Simplification Team, Grupa Banku Światowego, „Results of investor motivation survey conducted in the EAC” [Wyniki ankiety badającej poziom motywacji inwestorów przeprowadzonej we Wspólnocie Wschodnioafrykańskiej], Lusaka, 12.02.2013.

² „Supporting the development of more effective tax systems” [Wspieranie rozwoju efektywniejszych systemów podatkowych] – sprawozdanie MFW, OECD i Banku Światowego dla grupy roboczej G-20, 2011 r.

40. ubolewa, że jedyny wskaźnik wspólny dla 10 ram współpracy w ramach sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia to wskaźnik „prowadzenia działalności” Banku Światowego;

Żądania – kraje uczestniczące

41. wzywa kraje uczestniczące do:

- wdrożenia Dobrowolnych wytycznych dla wsparcia stopniowej realizacji prawa do odpowiedniego pożywienia w kontekście krajowego bezpieczeństwa żywnościowego FAO z 2004 r. oraz Zasad odpowiedzialnego inwestowania w rolnictwo i systemy wytwarzania żywności FAO z 2014 r., a także zapewnienia zgodności z Wytycznymi ONZ dotyczącymi biznesu i praw człowieka,
- zagwarantowania, że działania w ramach sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia obejmą nie tylko jakość inwestycji, lecz uwzględnią również jakość wpływu na rozwój obejmując, między innymi, cele dotyczące praw kobiet i zaangażowania drobnych producentów rolnych, zrównoważone i zdrowe żywienie oraz odporność dostaw żywności;
- przeprowadzenia w ramach krajowych sprawozdań z postępów rocznych ocen wdrażania krajowych ram współpracy w celu sprawdzenia, czy zrealizowano zobowiązania, a także do opublikowania wyników;
- zagwarantowania opartego na prawach człowieka podejścia do przyznawania tytułów prawnych do gruntów przez przyjęcie i pełne wdrożenie dobrowolnych wytycznych FAO z 2012 r. w zakresie odpowiedzialnego zarządzania tytułami prawnymi do gruntów, łąk i lasów w kontekście krajowego bezpieczeństwa żywnościowego,
- zagwarantowania integracyjnych i pluralistycznych porozumień, które priorytetowo traktują prawa, potrzeby i interesy tych, którym prawa do gruntów zostały przyznane zgodnie z prawem, w szczególności drobnych rolników i małych rodzinnych gospodarstw rolnych; zagwarantowania w szczególności uzyskania dobrowolnej, uprzedniej i świadomej zgody wszystkich/wszelkich społeczności żyjących na gruntach, których własność jest przekazywana, i/lub gruntów, nad którymi kontrola jest przekazywana,
- dokonania przeglądu polityki publicznej i projektów, aby zlikwidować wszelkie zachęty do masowego wykupu gruntów rolnych i bezproduktywnej własności gruntów;
- wprowadzenia w życie wiążących krajowych środków przeciwko masowemu wykupowi gruntów rolnych, korupcji związanej z przenoszeniem praw własności do gruntu oraz wykorzystywaniu terenów do inwestycji spekulacyjnych,
- monitorowania przyznawania tytułów prawnych do gruntów i systemów certyfikacji, aby zagwarantować, że są one przejrzyste i nie koncentrują własności gruntów ani nie pozbawiają społeczności zasobów, z których korzystają;
- zadbania o to, aby pomoc finansowa nie służyła wspieraniu inicjatyw, które umożliwiają firmom przesiedlanie lokalnych społeczności;

- wykorzystania procesów partycypacyjnych do stworzenia modelowych systemów kontraktacji produktów rolnych nakierowanych na potrzeby lokalnych społeczności;
- opracowania, promowania i wspierania organizacji producentów, takich jak spółdzielnie, co wzmacnia pozycję przetargową drobnych rolników, wprowadzając warunki niezbędne do tego, by byli oni lepiej wynagradzani przez rynki oraz umożliwiając wymianę wiedzy i najlepszych praktyk między drobnymi rolnikami;
- zorganizowania współpracy między krajowymi rolnikami, społecznościami lokalnymi, władzami lokalnymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w celu rozwiązania problemu braku bezpieczeństwa żywnościowego i poprawy ich warunków utrzymania, konsultowania się z krajowymi zainteresowanymi podmiotami i dopilnowania, by podmioty lokalne w pełni uczestniczyły we wdrażaniu programu;
- wzmocnienia tworzenia platform zrzeszających wiele podmiotów (organizacje drobnych rolników, zainteresowane społeczności, przedstawiciele zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego);
- dopilnowania, by drobni rolnicy, w szczególności kobiety, dysponowali należycie określonymi prawami dostępu do gruntów i wody, a także, by w pełni korzystali z rozwoju; należytego konsultowania się z pasterzami przy jednoczesnym uwzględnieniu inwestycji finansowanych przez sojusz w celu unikania sporów o ziemię i w celu zoptymalizowania wykorzystania gruntów komunalnych, ukierunkowania wszystkich działań na interesy i możliwości drobnych krajowych producentów rolnych,
- zapewnienia odpowiednich poziomów inwestycji publicznych, aby zagwarantować rozwiązania trwałe, zrównoważone i uwzględniające interesy wszystkich stron,
- umożliwienia rolnikom zastosowania opcji uniknięcia uzależnienia od nakładów oraz wspierania rolniczych systemów materiału siewnego w celu zachowania i zwiększania różnorodności biologicznej w rolnictwie poprzez utrzymanie lokalnych publicznych banków nasion, wymianę i stały rozwój lokalnych odmian nasion, zapewniając w szczególności elastyczność w zakresie wykazów materiału siewnego, aby nie wykluczać odmian proponowanych przez rolników oraz gwarantować kontynuację tradycyjnej produkcji;
- chronienia i propagowania dostępu do nasion i środków produkcji rolnej dla drobnych rolników, grup marginalizowanych i społeczności wiejskich i wymiany tych nasion i środków produkcji rolnej, przestrzegania międzynarodowych umów w sprawie zakazu opatentowania procesów życiowych i biologicznych, w szczególności rodzimych odmian i gatunków,
- unikania nadmiernej zależności systemów produkcji żywności od paliw kopalnych w celu ograniczenia zmienności cen oraz w celu złagodzenia skutków zmiany klimatu,
- tworzenia krótkich lokalnych i regionalnych łańcuchów dostaw żywności oraz odpowiedniej do tego celu infrastruktury związanej z magazynowaniem i infrastruktury komunikacyjnej, jako że krótkie łańcuchy dostaw żywności są najskuteczniejsze w walce z głodem i ubóstwem na obszarach wiejskich;

- opracowania strategii politycznych wspierających zrównoważone rolnictwo, promujących przejście na bardziej różnorodne systemy rolnicze zarządzane zgodnie z zasadą agroekologii, w tym systemy rolno-leśne integrowana ochrona roślin;
- umożliwienia afrykańskim rolnikom dostępu do niekosztownych, niskonakładowych technologii przystosowanych do specyficznych dla Afryki wyzwań agronomicznych;
- zagwarantowania szerszego zasięgu i wdrożenia pożądanego celu sojuszu dzięki inwestowaniu w kształcenie, szkolenia i szkoleniowe usługi rolnicze, które kładą nacisk na podejścia ukierunkowane na społeczności lokalne i zakładające ich udział, dotyczące żywienia, własności ziemi, praw, systemów rolno-leśnych i zrównoważonego rolnictwa niskonakładowego, łącznie ze zrównoważonymi tradycyjnymi technikami;
- zachęcania do uprawiania szerokiej gamy w jak największym stopniu sezonowej pożywej żywności lokalnej i w miarę możliwości przystosowanych do warunków lokalnych lub endemicznych odmian i gatunków, w tym owoców warzyw i orzechów, aby poprawić jakość żywności dzięki stałemu dostępowi do zróżnicowanych, pełnoziarnistych i niekosztownych produktów adekwatnych jeśli chodzi o jakość, ilość i różnorodność, a nie tylko kalorie, oraz zgodnych z wartościami kulturowymi danego regionu;
- zagwarantowania, że strategie nie opierają się tylko na produkcji większej ilości żywności, w szczególności dużych uprawach zbóż, które są bogate tylko w kalorie i których nadmiar może prowadzić do niedoborów składników odżywczych w diecie,
- zapobiegania środkom, które utrudniałyby dostęp do odpowiedniego wyżywienia i żywności, w szczególności środkom utrudniającym ludziom dostęp do zasobów i nakładów pozwalających im przeżyć oraz korzystanie z tych zasobów i nakładów,
- zagwarantowania włączenia żywności do podstawowych usług publicznych (razem ze zdrowiem, wodą i higieną);
- zobowiązania się do pełnego wdrożenia Międzynarodowego kodeksu wprowadzania do obrotu substytutów mleka matki oraz rezolucji przyjętych przez Światowe Zgromadzenie Zdrowia (WHA) w sprawie żywienia niemowląt i małych dzieci,
- opracowania polityk, które wzmocnią pozycję i zwiększą emancypację kobiet na obszarach wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem ich ograniczeń czasowych i związanych z mobilnością;
- zagwarantowania kobietom równych praw oraz ról społecznych i decyzyjnych, w szczególności jeśli chodzi o dostęp do ziemi, finansowania i zasobów;
- zagwarantowania, że skorzystają one na restrukturyzacji rolnictwa dzięki usunięciu dyskryminujących przepisów, które utrudniają dostęp do zasobów, i dzięki walce z dyskryminacyjnymi zwyczajami,
- włączenia w ramy w zakresie współpracy krajów konkretnych celów wzmocnienia pozycji kobiet i określonych ram czasowych dla ich osiągnięcia; przyjęcia budżetu z uwzględnieniem problematyki płci w odniesieniu do projektów i bieżącej oceny z wykorzystaniem danych z podziałem na płcie;

- włączenia perspektywy płci do oficjalnych statystyk i wskaźników polityki rozwoju obszarów wiejskich, co pozwoli kształtować najlepsze praktyki i lepiej ukierunkować strategię;
- wprowadzenia mechanizmów służących przejrzystości oraz rozliczalności w ramach wszystkich inicjatyw;
- zagwarantowania, że ocena wszystkich projektów, w tym ocena wpływu, jest dokonywana przez niezależne organy, z wykorzystaniem szerokiej gamy wskaźników mierzących wpływ na bezpieczeństwo żywnościowe, żywność i ubóstwo, dokonując w ten sposób gruntownej oceny postępów każdego kraju w kontekście sojuszu;
- zadbania o to, by reformy administracyjne, podatkowe czy finansowe nie zwalniały inwestorów z wnoszenia należytego wkładu do podstawy opodatkowania krajów uczestniczących, ani nie doprowadzały do niesprawiedliwej przewagi inwestorów nad drobnymi producentami rolnymi;
- dopilnowania, by ich rządy zachowały prawo do ochrony krajowych rynków rolno-spożywczych za pośrednictwem odpowiednich stawek i systemów podatkowych, które są szczególnie niezbędne w walce ze spekulacjami finansowymi i unikaniem opodatkowania,
- wdrażania dobrowolnych wytycznych FAO z 2012 r. w zakresie odpowiedzialnego zarządzania tytułami prawnymi do gruntów, łowisk i lasów (VGGT) poprzez integracyjne i pluralistyczne porozumienia, które priorytetowo traktują prawa i potrzeby tych, którym prawa do gruntów zostały przyznane zgodnie z prawem;
- dokonania przeglądu polityki publicznej i projektów, aby zlikwidować wszelkie zachęty do masowego wykupu gruntów rolnych;
- przyjęcia strategii politycznych propagujących odpowiedzialny handel i do zobowiązania się do usunięcia barier taryfowych, które zakłócają regionalną wymianę handlową;

Żądania – UE i państwa członkowskie

42. Wzywa UE i państwa członkowskie, jako największego darczyńcę pomocy rozwojowej na świecie, do:
- uwarunkowania swojego stałego poparcia dla sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia i intensywnej współpracy od spełnienia powyższych postulatów;
  - nałożenia na przedsiębiorstwa pełnej odpowiedzialności za prawa człowieka, prawa własności gruntów oraz standardy środowiskowe, społeczne i standardy pracy, a w szczególności dopilnowania, by państwa członkowskie wypełniły ekstraterytorialne zobowiązania, jakie spoczywają na nich, dbając o to, aby ich polityka nie przyczyniała się do naruszania praw człowieka w innych państwach oraz o to, aby podmioty niepaństwowe nie utrudniały korzystania z tych praw;
  - zadbania o to, by inwestorzy mający siedzibę w UE przestrzegali praw wspólnot lokalnych i potrzeb drobnych rolników, zachęcali pozostałych partnerów sojuszu do

przestrzegania tych praw, stosowali oparte na prawach człowieka podejście do ram współpracy, łącznie z zawarciem w ich planach inwestycyjnych gwarancji środowiskowych, społecznych i dotyczących gruntów i praw człowieka oraz najwyższych standardów przejrzystości;

- zadbania o to, by inwestorzy mający siedzibę w UE wdrażali politykę odpowiedzialności społecznej przy opracowywaniu umów o pracę i nie wykorzystywali swojej przewagi ekonomicznej nad pracownikami wywodzącymi się z lokalnych społeczności;
  - zachęcania krajów uczestniczących do demokratycznego wdrażania własnych polityk, priorytetów i strategii rolnych i żywnościowych przy wykorzystaniu zrównoważonego modelu rolnego,
  - uznania konieczności osiągnięcia przez kraje uczestniczące bezpieczeństwa żywnościowego, a także obrony ich prawa do jak największej samowystarczalności,
  - wspierania i ochrony lokalnych afrykańskich przedsiębiorstw i zainteresowanych podmiotów będących podstawowymi podmiotami i beneficjentami inicjatyw sojuszu,
  - wdrożenia ostatnich decyzji WTO dotyczących zniesienia rolnych subsydiów wywozowych, które zakłócają rynki lokalne i niszczą źródła utrzymania w krajach rozwijających się,
  - usunięcia barier taryfowych, które zniechęcają kraje afrykańskie do zwiększania wartości dodanej surowców na szczeblu lokalnym;
  - zagwarantowania skutecznych programów UE z położeniem nacisku na więcej projektów na mniejszą skalę wdrażanych na szczeblu lokalnym i regionalnym;
  - uznania, że dynamiczne zdrowe społeczności i gospodarki wiejskie oraz żyzne, wydajne i odporne systemy rolne mogą utrzymywać ludzi żyjących z ziemi i w ten sposób zwiększać światową stabilność, nie przyczyniając się do masowej migracji;
43. wzywa rządy uczestniczących państw oraz inwestorów do: podjęcia dialogu ze społeczeństwem obywatelskim, społecznościami lokalnymi i innymi instytucjami na temat sojuszu na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia; dopilnowania, by zawierane porozumienia były podawane do wiadomości publicznej w przejrzysty sposób; zapewnienia reprezentacji właściwych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w organach decyzyjnych sojuszu.

**WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO
W KOMISJI OPINIODAWCZEJ**

Data przyjęcia	15.3.2016
Wynik głosowania końcowego	+: 35 -: 3 0: 5
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	John Stuart Agnew, Clara Eugenia Aguilera García, Eric Andrieu, Paul Brannen, Daniel Buda, Nicola Caputo, Matt Carthy, Michel Dantin, Paolo De Castro, Albert Deß, Diane Dodds, Herbert Dorfmann, Norbert Erdős, Edouard Ferrand, Luke Ming Flanagan, Beata Gosiewska, Martin Häusling, Esther Herranz García, Jan Huitema, Peter Jahr, Elisabeth Köstinger, Zbigniew Kuźmiuk, Philippe Loiseau, Mairead McGuinness, Giulia Moi, Ulrike Müller, James Nicholson, Maria Noichl, Marijana Petir, Laurențiu Rebegea, Bronis Ropé, Jordi Sebastià, Jasenko Selimovic, Lidia Senra Rodríguez, Czesław Adam Siekierski, Marc Tarabella
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	Pilar Ayuso, Franc Bogovič, Rosa D'Amato, Jørn Dohrmann, Peter Eriksson, Julie Girling, Ivan Jakovčić, Karin Kadenbach, Sofia Ribeiro, Tibor Szanyi

**WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO
W KOMISJI PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWEJ**

Data przyjęcia	20.4.2016
Wynik głosowania końcowego	+: 23 -: 0 0: 1
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Beatriz Becerra Basterrechea, Ignazio Corrao, Nirj Deva, Doru-Claudian Frunzuliță, Enrique Guerrero Salom, Heidi Hautala, Maria Heubuch, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Linda McAvan, Maurice Ponga, Cristian Dan Preda, Lola Sánchez Caldentey, Elly Schlein, Pedro Silva Pereira, Davor Ivo Stier, Paavo Väyrynen, Bogdan Brunon Wenta, Anna Záborská
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	Marina Albiol Guzmán, Brian Hayes, Paul Rübig
Zastępcy (art. 200 ust. 2) obecni podczas głosowania końcowego	Amjad Bashir, Tiziana Beghin, Miroslav Poche

GŁOSOWANIE KOŃCOWE W KOMISJI PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWEJ W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO

23	+
ALDE	Beatriz Becerra Basterrechea, Paavo Väyrynen
ECR	Amjad Bashir, Nirj Deva
EFDD	Tiziana Beghin, Ignazio Corrao
GUE/NGL	Marina Albiol Guzmán, Lola Sánchez Caldentey
PPE	Brian Hayes, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Maurice Ponga, Cristian Dan Preda, Davor Ivo Stier, Bogdan Brunon Wenta, Anna Záborská
S&D	Doru-Claudian Frunzulică, Enrique Guerrero Salom, Linda McAvan, Miroslav Poche, Elly Schlein, Pedro Silva Pereira
VERTS/ALE	Heidi Hautala, Maria Heubuch

0	-

1	0
PPE	Paul Rübig

Objaśnienie używanych znaków:

+ : za

- : przeciw

0 : wstrzymali się